

Anni Vihriälä

**LEIRITURVALLISUUS SEURAKUNTIEN
NUORISOTYÖSSÄ**

Isosten ja työntekijöiden kokemukset Nivalan seurakunnassa

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Huhtikuu 2015**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö, Ylivieskan yksikkö	Huhtikuu 2015	Anni Vihriälä
Koulutusohjelma		
Yhteisöpedagogi (AMK), Kirkon nuorisotyö		
Työn nimi		
Leiriturvallisuus seurakuntien nuorisotyössä. Isosten ja työntekijöiden kokemukset Nivalan seurakunnassa		
Työn ohjaaja		Sivumäärä
KT Reetta Leppälä		72 + 11
Työelämäohjaaja		
Kirkkoherra Sanna Jukkola, Nivalan seurakunta		
<p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten turvallisiksi Nivalan seurakunnan isokset ja työntekijät kokevat leiri- ja isostoiminnan. Vastaajilta kysyttiin myös, miten he haluaisivat kehittää turvallisuusohjeita tai isoskoulutusta. Kysely toteutettiin Nivalan seurakunnassa.</p> <p>Teoriaosassa käsiteltiin isos- ja leiritoimintaa, turvallisuuskulttuuria- ja kasvatusta sekä seurakuntien turvallisuusohjeita.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin sekä paperista että internetkyselyä. Tuloksista ilmeni, että suurin osa nuorista ja työntekijöistä ei koe turvallisuusohjeiden tai isoskoulutuksen kehittämisen tarvetta. Vastauksista nousi esiin kuitenkin eri turvallisuusalueiden kehittämiskohteita kuten esimerkiksi päihteisiin ja ulkopuolisiin, astma- ja allergiaoireisiin, lepoon sekä sosiaalisiin ilmiöihin kuten kiusaamiseen liittyviä ongelmia.</p>		
Asiasana		
kirkko, seurakunta, nuorisotyö, isonen, isostoiminta, leiritoiminta, turvallisuuskasvatus, turvallisuuskulttuuri, turvallisuusohjeet		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date April 2015	Author Anni Vihriälä
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis Camp safety in parish youth work. Young confirmed volunteers' and workers' experiences in Nivala parish.		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 72 + 11	
Supervisor Vicor Sanna Jukkola, Nivala parish		
<p>The purpose of the thesis was to find out how safe the workers and young confirmed volunteers of Nivala parish felt at camps and in young confirmed volunteer activity. They were also asked how they would like to develop the safety instructions and their volunteer activity. The thesis was based on a questionnaire which both the employees and youngsters filled mostly online.</p> <p>The theory of this thesis consisted of young volunteer and camp activity, safety culture and education and the instructions given to parishes all around Finland.</p> <p>Both online and paper questionnaires were used. According to the workers and young people there is no need to develop the safety instructions or the young confirmed volunteer activity. However, based on the findings of the thesis paper, there were issues with drugs and outsiders, asthma and allergy symptoms, rest and some social phenomena such as bullying.</p>		
Key words church, parish, youth work, young confirmed volunteer, young confirmed volunteerism, camp activity, safety education, safety culture, safety instructions		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TURVALLISUUDEN MÄÄRITELMÄ	3
2.1 Turvallisuuden osa-alueet	3
2.1.1 Fyysinen turvallisuus	5
2.1.2 Psykkinen ja hengellinen turvallisuus	11
2.1.3 Sosiaalinen turvallisuus	15
2.2 Yhteisön vaikutus turvallisuuteen.....	17
2.2.1 Turvallisuusjohtaminen	18
2.2.2 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuuskasvatus.....	19
3 SEURAKUNNAN NUORISOTYÖN TURVALLISUUS	22
3.1 Turvallisuussuunnittelu ja turvallisuussuunnitelmat	22
3.1.1 Keskeisimmät seurakuntia koskevat ohjeet, lait ja säädökset	22
3.1.2 Riskien arviointi seurakuntatyössä	26
3.2 Nuorten osallisuus leiriturvallisuudessa	28
3.2.1 Isosten rooli seurakunnassa.....	28
3.2.2 Nuorten vapaaehtoisten osallisuus riskienarvioinnissa.....	30
4 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUSMENETELMÄT	35
4.1 Tutkimusongelmat	35
4.2 Tutkimusmenetelmät.....	36
5 TULOKSET	39
5.1 Taustatiedot.....	39
5.2 Fyysinen turvallisuus ja siihen liittyvä osaaminen	39
5.3 Psykkiset & sosiaaliset ilmiöt	50
5.4 Osallisuus, vaikuttaminen ja ohjeistukset	55
5.5 Työntekijöiden turvallisuustuntemus.....	58
5.6 Johtopäätökset	61
6 POHDINTA	65
LÄHTEET	67

LIITTEET

1 JOHDANTO

Turvallisuus on tärkeä osa kirkon kasvatustyötä. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on taata ohjattavilleen mielekästä toimintaa puitteissa, joissa lapsi- tai nuori voi itseään ja muita vaarantamatta osallistua yhteisiin aktiviteetteihin. Turvallisuuksuunnitelmat ovat lasten ja työntekijöiden uhkatekijöiden ennaltaehkäiseviä toimia. Myös laki velvoittaa työntekijän huolehtimaan ja valvomaan tämän toteutumista. Turvallisuudesta huolehtiminen on perusteltua myös seurakuntien kristillisestä lähimmäisenrakkauden näkökulmasta. Turvallisuus onkin Suomen tasavallan presidentin julistaman vuoden 2015 Rukouspäiväjulistuksen keskeinen teema.

Suomessa ja muualla maailmassa on myös esiintynyt uusia yhteiskunnallisia ilmiöitä Seurakuntien retki- ja leiritoiminnan (2006) sekä Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeiden (2007) ilmestymisen jälkeen. Viime vuosina sattuneet Jokelan ja Kauhajoen kouluammuskelut sekä Norjan Utøyen nuortenleirin tapahtumat sekä kesällä 2013 Mikkelin ja Kuopion hiippakuntien lasten ja nuorten Hippuleirillä sattunut köysirataonnettomuus antavat aiheita turvallisuussuunnitelmien mahdollisten muutostarpeiden sekä työntekijöiden ja nuorten huolenaiheiden tarkasteluun. Myös nuorten keskuudessa lisääntynyt sosiaalisen median käyttö tuo uusia haasteita esimerkiksi kiusaamisen ja tietojen käsittelyn väärinkäytön ehkäisemiseen.

Turvallisuus on osa työyhteisön kulttuuria. Sen perusta muodostuu riskien arvioinnista ja ei-toivottujen tapahtumien ehkäisystä. Riskien ennakointi on kuitenkin vaikeaa ja turvallisuussuunnitelmien toteutumista voidaan arvioida vain mahdollisten tilastollisten tapaturmalukujen tai työntekijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kokemusten perusteella. Keskityn opinnäytetyössäni jälkimmäiseen tutkimalla seurakunnan työntekijöiden ja isosten turvallisuuskokemuksia isostoiminnan ja

leirityön parissa. Tarkastelen myös mahdollisia kehittämiskohteita seurakunnan turvallisuuden suunnittelussa, ohjeistuksessa sekä sen toteutumisessa.

Seurakuntien nuorten leiriturvallisuuden kehittämisessä voidaan hyödyntää isosten työpanosta, sillä nuorten näkemysten avulla voidaan kartoittaa seurakunnan toiminnassa esiintyviä turvallisuusriskejä. Epäkohtien korjaaminen ja turvallisuuskasvatuksen vahvistaminen antavat nuorelle eväitä myös ihmissuhteisiin ja työelämään. Nuoret saattaisivat pysyä paremmin seurakunnan toiminnassa mukana myös aikuisiässä, mikäli nuorille tarjottaisiin uudenlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa kirkon sisällä. On myös erittäin tärkeää, että nuoret tuntevat olonsa turvalliseksi seurakunnan leiri- ja isostoiminnassa. Turvallisuudesta huolehtiminen on tärkeää kirkon nuorisotyön jatkuvuuden ja maineen kannalta. Turvalliselle leirille osallistuminen on niin lasten, vanhempien kuin työntekijöidenkin näkökulmasta mielekkäämpää.

2 TURVALLISUUDEN MÄÄRITELMÄ

Turvallisuus on hyvin laaja käsite. Se pitää sisällään useita eri osa-alueita käsittäen niin fyysiseen, psyykkiseen, hengelliseen kuin sosiaaliseen turvallisuuteenkin liittyviä ilmiöitä. Kasvatustyössä turvallisuuteen liittyy lisäksi sen pedagoginen puoli. Hyvinvoivan yhteisön perustana voidaan pitää oikeanlaista yhteisön turvallisuuskulttuuria ja johtajuutta.

2.1 Turvallisuuden osa-alueet

Kirkkohallituksen työryhmän laatimien Seurakuntien retki- ja leiritoiminnan (2006) turvallisuusohjeiden mukaan toimintaa voidaan pitää turvallisena, mikäli siihen liittyvät riskit ovat hyväksyttäviä. Turvallisuudella viitataan fyysiseen ja psyykkiseen turvallisuuteen ja siihen, ettei kukaan loukkaantuisi, vammautuisi eikä kenenkään psyykkinen hyvinvointi vaarantuisi. Osallistujille tulee kertoa esimerkiksi leiriin liittyvät fyysisistä ja psyykkisistä vaaratekijöistä. Heitä informoidaan toiminnan vapaaehtoisuudesta, tilanteemukaisesta pukeutumisesta ja varustautumisesta sekä siitä, miten hätätilanteissa toimitaan tai hälytetään apua. Seurakunnan vastuulla on myös varusteiden toimivuus ja niiden käytön tarkkailu. Yksittäisten ohjelmien tai kokonaisuuksien olosuhderajat huomioidaan eikä ohjelmaa saa toteuttaa huonoissa kuten esimerkiksi liukkaissa olosuhteissa. Leiriläisiä on informoitava valokuvaamisesta etukäteen ja julkaisuun on pyydetävä asianomaisen tai huoltajan lupa. (Seurakuntien retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006, 3, 9.)

Turvallisuus voidaan nähdä myös olotilana, jossa yksilöllä on tunne siitä, onko hänen olonsa turvallinen vai turvaton. Turvallisuuteen kuuluvat fyysisen toiminnan lisäksi sosiaaliset ja pedagogiset ulottuvuudet. Se on myös toimintaa ja pyr-

kimystä tilanteiden välillä. Turvallisuuteen liittyviin toimintoihin kuuluvat esimerkiksi varmistaminen, hallitseminen, ennakoiva vaaran välttäminen sekä suojaiseksi ja turvalliseksi tekeminen. Kansallisesta näkökulmasta katsottuna se voidaan nähdä myös vapauden ja itsenäisyyden turvaamisena, yhteiskunnan sisäisen järjestyksen ylläpitämisenä, fyysisenä koskemattomuutena sekä oikeuksien suojaamisena. Turvallisuuden ja turvan vastakohtana voidaan pitää turvattomuutta, jolla viitataan tulevien tapahtumien ennustamattomuuden ja saavuttamattomien etujen menetyksestä johtuviin pelkoihin tai epävarmuuden ja psyykkisen tasapainottomuuden tunteeseen. (Waitinen 2011, 28-33, 42.)

Oppilaat eivät ole pääsääntöisesti huolestuneita kouluampumiseen tai väkivaltaan liittyvistä riskeistä, vaan pikemminkin kiusaamisesta ja unohdetuksi tulemisesta tai erilaisuuden aiheuttamasta uhasta. Turvallisuusongelmien ydin liittyy yhteisön hyvinvointiin. Mikäli turvallisuutta tarkastellaan turvattomuuden tunteen ehkäisyn näkökulmasta, hyödyllisiin lähestymistapoihin kuuluvat myös kiusaamisen ehkäisy, välituntien aktiviteetit, sovittelut, hyvän ryhmähengen luomiseen liittyvät toimenpiteet sekä erilaiset pedagogiset itseilmaisun menetelmät. (Jukarainen, Kaupinmäki, Syrjäläinen & Värri 2015, 70.)

Riskien välttämässä ja suunnittelussa on pohdittava myös yksilön omaa kokemusta ja hänen mahdollisia turvattomuuden aiheitaan. On myös otettava huomioon, että turvallisuuden osa-alueet ovat osittain päällekkäisiä eikä niitä voida erottaa täysin toisistaan. Monet ilmiöt kuten esimerkiksi kiusaaminen, rasismi tai syrjintä saattavat ilmetä niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. Kyseessä on hyvin laaja aihe, jota voidaan käsitellä monella tapaa.

2.1.1 Fyysinen turvallisuus

Tarkastelun alueisiin kuuluvat myös fyysisen työ- ja oppimisympäristön rakenteet sekä tilojen turvallisuus. Niihin kuuluvat poistumis- ja pelastautumistiet sekä hälytysjärjestelmät. Kalustuskin on osa fyysistä turvallisuutta. Lisäksi on arvioitava henkilöstön työturvallisuutta, osaamista ja riittävyttä. Huomioon on otettava myös esimerkiksi väkivallan uhka. (Kyllönen & Rickman 2011, 49-50.) Se sisältyy esimerkiksi päihtyneen ja aggressiivisen henkilön tai vaikkapa varkaan kohtaamiseen. Ennaltaehkäisyn keinoja voivat olla esimerkiksi tilasuunnittelu tai tekniset ratkaisut kuten hätäpoistumistiet, portit, lukot, valvontakamerat ja turvavalaistus. Esimerkiksi luokkiin on pystyttävä myös suojautumaan tarvittaessa. Ennaltaehkäisyä ovat myös pelisäännöistä ja ohjeista sopiminen, kriisisuunnitelmien laadinta sekä turvallisuuskoulutukset. Lisäksi työntekijän mukana voi kulkea myös kännykkä, jolla apua voi hälyttää. (Mertanen 2013, 40-42.)

Henkilökunnan tulisi arvioida sitä, ovatko sisätilat ja piha-alueet turvallisia oleskelupaikkoja. On pohdittava, huomioiko ympäristö lapsen ja nuorten tavat liikkua tai tunnistaa riskejä. Valvonta oppituntien, välituntien, siirtymisten ja retkien aikana on tärkeä osa oppilaiden huolenpitoa. Oppilaiden omaisuudesta pidetään huolta. (Hakalehto-Wainio 2012, 223-224, 227-231.) Oppimisympäristöön vaikuttavia tekijöitä ovat lisäksi fysiologiset tekijät, joihin kuuluvat esimerkiksi riittävä unen määrä ja ravinto. Ne ovat yhteydessä sekä lapsen että kasvattajan jaksamiseen, keskittymiskykyyn ja vuorovaikutuksen tunnetilaan. (Hurme & Kyllönen 2014, 76.)

Yleisimpiä sairaalahoitoa vaativia tilanteita ovat kaatumiset ja putoamiset. Tapaturmat liittyvät toisinaan liikuntatilanteisiin kuten esimerkiksi sukeltamiseen ja veteen hyppäämiseen. Nuorten kaatumiset, putoamiset ja törmäämiset aiheuttavat

kuolemia vain harvoin. Kaatumisista ja putoamisista aiheutuneista nuorten kuolemista 73 % on liittynyt päihteiden käyttöön. (Markkula & Öörni 2009, 39-40.)

Allergiat ovat yksi lasten ja nuorten tavallisimmista kroonisista sairauksista. Ne ovat yleistyneet niin Suomessa kuin muissakin länsimaissa. Allergialla tarkoitetaan immuunipuolustuksenhäiriötä, jossa sitä säätelevän soluverkon heikkous saa immuunivasteen reagoimaan turhan voimakkaasti esimerkiksi ruoka-aineisiin tai siitepölyihin. Se on usein elinikäinen. Häiriötä ei hoideta pelkästään oireiden vähentämiseen keskittymällä, vaan ehkäisevillä hoitotoimenpiteillä. Ruokayliherkkyyksiä sairastaa aikuisista 2-5 % ja lapsista 5-10 %. Heinänuhaa esiintyy joka viidennellä suomalaisella ja allergista nuhaa jopa lähes kolmanneksella. Eläimille allergisia on 15 % ja ampiaisille tai mehiläisille 2 % väestöstä. Lääkeyliherkkyyksien osuus on 2 % ja valoyliherkkyyttä mahdollisesti jopa viidenneksellä. (Allergiatyöryhmä, Haahtela, Hannuksela, Mäkelä & Von Hertzen 2008, 9-10.)

Allergiaan liittyy usein nuhaa, silmienpunoitusta sekä iho- tai suolioireita. Reaktio voi alkaa myös äkillisesti ja hengenvaarallisesti. Anafylaksia on vakava allerginen reaktio, jonka yhteydessä esiintyy punoitusta, hengenahdistusta, kutinaa, laaja-alaista ihottumaa sekä vatsakipuja ja oksentelua. (THL, Astma ja allergiat 2014.) Dosentti Mika Mäkelän haastattelun mukaan voimakkaassa allergiassa ei ole muuta keinoa kuin allergeenin välttäminen (Rapo 2008, 5).

Lapsista astmaan sairastuneita on 5 %. Aikuisista sitä sairastaa noin joka kymmenes. Kyseisen sairauden kaltaisia oireita on saanut 5-10 %. (Allergiatyöryhmä ym. 2008, 10.) Astmalla tarkoitetaan keuhkoputkien limakalvojen tulehdussairautta, joka aiheuttaa keuhkoputkien ahtautumisesta johtuvaa hengenahdistusta, yskää, hengityksen vinkumista ja limaneritystä. Aiheuttajana voivat olla esimerkiksi allergeenit kuten siite- tai eläinpöly. Tämä koskee erityisesti lapsia. Kaikki astmat

eivät tosin ole allergiaperäisiä. Varsinkin aikuisilla ei-allergisen astman esiintyvyys on yhtä tavallista kuin allergiaan liittyvän astman. (THL, Astma ja allergiat 2014.)

Työpaikkojen ja kotien sisäilmanlaatu on usein huono ja lämpötila korkea. Ilmanvaihto voi toimia huonosti tai siinä voi olla puutteita. Se voi myös tuoda hiukkasia tai saasteita sisätiloihin. Kosteusvaurioita esiintyykin liian paljon. Haittojen ehkäisemiseksi tulisikin kiinnittää huomiota ilmanlaadun ja sisäongelmien korjaamiseen sekä tupakansavualetistuksen välttämiseen. Muun väestön lisäksi erityisesti allergisia lapsia ja nuoria tulisi motivoida elämäntapaan, joka vahvistaa yleistä terveyttä ja immuunipuolustusta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi luonnonympäristöihin ja liikuntaan liittyvää toimintaa. (Allergiatyöryhmä ym. 2008, 9-13.)

Myrkytykset ovat alle 25-vuotiaiden nuorten toiseksi yleisin tapaturmainen kuolinsyy. Murrosikäisten myrkytykset johtuvat usein ensimmäisistä alkoholikokeiluista. Yli puolet kuolemantapauksista liittyy morfiinijohdoksiin ja psykodyseptisiin lääkkeisiin. Myrkytyksiä voivat aiheuttaa myös esimerkiksi kasvit ja sienet. Lisäksi on huomioitava, että tupakka sekä puhdistus- ja torjunta-aineet ovat myös lapsille vahingollisia tuotteita. (Markkula & Öörni 2009, 43-44.)

Hukkuminen ja vesiliikenneonnettomuudet ovat myös yleisiä. Ne ovat kolmanneksi suurin syy 7-24-vuotiaiden nuorten tapaturmaiseen kuolemaan. Vuoden aikana hukkuu keskimäärin 23 lasta ja nuorta. Tapahtumat sijoittuvat usein kesään ja luonnonvesistöihin. Vesiliikenneonnettomuuksien aiheuttamat hoitajakset ja kuolemat yleistyvät iän myötä. Joka toinen hukkumiskuolema sattuu 16-24-vuotiaille. Hukkumisriski koskee erityisesti miespuolisia henkilöitä. Myös veteen liittyvät onnettomuudet ovat vahvasti yhteydessä päihteisiin ja riskikäyttäytymiseen. (Markkula & Öörni 2009, 47-49.)

Yhdeksäsluokkalaisten tyttöjen alkoholin ja tupakkatuotteiden kulutus on tosin yleisempää kuin poikien. Heistä tupakkatuotteita käyttää vajaa kolmannes ja alkoholia 38 %. Sukupuolten väliset erot ovat tosin vähäisiä. Huumeita käytetään harvemmin kuin lääkkeitä. Vain alle puolet yhdeksäsluokkalaisista ei ole kokeillut koskaan alkoholia. Kuudesluokkalaiset käyttävät päihteitä selvästi yläluokkalaisia vähemmän ja heistä suurin osa ilmoittaa, ettei ole koskaan juonut alkoholia. Yläkouluikäisten vanhemmat ovat sallivampia alkoholinkäyttöä kohtaan ja vain puolet vanhemmista kieltää sen. Alkoholiin sallivasti suhtautuvien vanhempien lapset juovat selvästi useammin kuin muut. (Af Ursin, Haanpää, Launokorpi & Sipilä 2013, 46-48.)

Toisaalta yhä useampi nuori arvioi tupakan ja mietojen alkoholijuomien ostamisen hankalaksi. Alkoholin viikoittainen juominen ja humalahakuisuus ovatkin kääntyneet laskuun. Lisäksi on havaittu, että nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt poikien päivittäisen nuuskankäytön kasvusta huolimatta. Sen sijaan huume-kokeilut ovat palanneet 2000-luvun alkupuolen lukemiin. Huumeita on käyttänyt joka kymmenes peruskoululainen. Lukiolaisista joka seitsemäs ja ammattiin opiskelevista jopa joka viides on kokeillut kyseistä päihdettä. Kyseessä on useimmiten kannabis. (Jokela, Kivimäki, Laukkarinen, Luopa, Matikka, Paananen & Vilkki, 2014, 75.)

Itsemurhat ja itsensä vahingoittamiset ovat yleisiä erityisesti yli 13-vuotiaiden keskuudessa. Niiden ilmeneminen on tavallista varsinkin 15-19-vuotiaiden ikäryhmässä. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen tapaturmatietokannan mukaan yli 16-vuotiaiden itsemurhien määrä nousee tilastoissa liikennekuolemienkin ohi, kun taas alle 16-vuotiaiden tapaturmaiset ja väkivaltaiset kuolemat johtuvat pikemminkin liikenteestä. Liikenne on vaikea ympäristö varsinkin lapsille, sillä heidän

havaintokykynsä eivät ole vielä kehittyneet tarpeeksi. Nuorilla riskit liittyvät sääntöjen noudattamiseen. Valistus ja koulutus vaikuttavat kaikkein vähinten niihin nuoriin, jotka rikkovat sääntöjä tahallisesti. (Markkula & Öörni 2009, 25-32, 53.)

Ruotsissa 15-16-vuotiaille nuorille tehdyn tutkimuksen mukaan sukupuolten välillä on eroja liikenteeseen ja julkisiin paikkoihin liittyvässä suhtautumisessa. Tytöt yhdistivät poikiin riskinomaisen käytöksen kuten kilpailemisen ja temppujen tekemisen pyörällä. Molemmilla sukupuolilla oli stereotypioita miehistä aggressiivisena riskinottajana, joka kilpailee saadakseen kunnioitusta muilta. Jotkin tytöistä pitivät oman sukupuolensa edustajia varovaisempina, kypsempinä ja ”normaalimpana” kuin nuoria miehiä, jotka eivät ajatelleet seurauksia tai jotka halusivat tehdä vaikutuksen ystäviinsä. Tytöt mainitsivat ystäviensä auttavan heitä olemaan varovaisempia liikenteessä. He tosin myönsivät, etteivät he käyttäneet pyöräilykypärää, vaikka olisi pitänyt. Ne pojat, jotka eivät käyttäneet pyöräilykypärää, pitivät kyseistä turvavälinettä tarpeettomana. Varsinkin pojat kuvailivat itseään rationaalisiksi liikenteessä. Heidän mielestään he eivät ottaneet tarpeettomia riskejä, mutta eivät myöskään olleet liian varovaisia jengien ja liikenteen suhteen. Tätä voidaan pitää pyrkimyksenä lähestyä ”miehuutta” ja aikuisuutta. (Eliasson, Laffamme & Johansson 2012, 81-84.)

Nuoret kärsivät toisinaan myös väkivallasta. Sekä tytöt että pojat joutuvat joskus omaisuusrikosten uhriksi, mutta väkivaltaisten ryöstöjen kohteeksi joutuminen on melko harvinaista, sillä sitä kohtaa vain 5 % pojista ja 2 % tytöistä. Pahoinpitelyä nuoret ovat kärsineet esimerkiksi tönimisen, ravistelun, potkujen, nyrkki- ja avokämmenlyöntien sekä esineellä lyömisen muodossa. Nuoret kertovat usein saaneensa pienen mustelman, naarmun tai haavan. Noin kolmannes nuorista toteaa saaneensa ison mustelman, mustan silmän tai haavan. Pojat kärsivät erityisesti pahoinpitelyistä ja uhkauksista. Heidän vammansa ovat usein vaikeampia kuin

tyttöjen. Yhdeksäsluokkalaisten poikien vakavampien vammojen ja tajunnanmenetysten määrä on lisääntynyt viime vuosien aikana. Lisäksi yhdeksäsluokkalaisten vakavampien teonpiirteiden määrä on kasvanut. Myös tapahtumatiheys vaikuttaa kasvaneen eli toisin sanoen ne, jotka ovat joutuneet väkivallan kohteeksi, kohtaavat sen kaltaisia tilanteita useammin kuin ennen. (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen & Sariola 2014, 38-41.)

Suurin osa pahoinpitelijöistä on edustanut samaa ikäluokkaa kuin uhrikin, vaikka tyttöjen osalta ikähajontaa ja aikuisten kohdistamaa väkivaltaa esiintyy enemmän. Esimerkiksi yhdeksäsluokkalaisten keskuudessa pahoinpitelijän ikä on usein ollut 15-17 -vuotta. Väkivaltaisesti käyttäytyvät henkilöt ovat usein kavereita tai sisarusia. Noin neljännes yhdeksäsluokkalaisista pojista on joutunut tuntemattoman pahoinpitelemäksi. Väkivaltaa kokevat erityisesti sijaisperheissä ja lastensuojelulaitoksissa asuvat nuoret. (Fagerlund ym. 2014, 42-43.) Nuoret voivat siis kohdata väkivaltatilanteita myös leireille osallistuessaan, sillä leirit kokoavat yhteen samanikäisiä nuoria ja heidän kavereitaan. Nuorten välille voi syntyä leirin aikana erilaisia jännitteitä.

Eniten rikoksia tehdään poliisin tilastojen mukaan 15-20-vuotiaana. Nuorten rikoksissa on usein kyse tuhotöistä, vahingonteosta, luvattomasta käytöstä tai alkoholista. Nuoret antavat myös usein vääriä henkilötietoja. Vaikka 15-17-vuotiaiden pahoinpitelyrikosten määrä on laskenut, ovat alle 15-vuotiaiden tekemät pahoinpitelyt olleet kasvussa. Toisaalta esimerkiksi 15-20-vuotiaiden varkausrikollisuus on laskenut 2000-luvun aikana. (Koste 2014, 48.) Seurakunnan tulisi varautua leirityössä myös vahingontekoihin ja pahoinpitelyihin.

2.1.2 Psyykkinen ja hengellinen turvallisuus

Nuorten pedagoginen ympäristö muodostuu myös psyykkisistä kuten kognitiivisista ja emotionaalisista tekijöistä. Sen turvallisuuden ylläpitämiseksi opettajan on oltava riittävän ammattitaitoinen, jotta hän ei asettaisi liian suuria vaatimuksia oppilaiden ikä- ja osaamistasoon nähden. Psyykkinen turvallisuus voi vaarantua kiusaamisen, liiallisen opiskelustressin ja henkisesti liian raskaiden tekijöiden vuoksi. Opettajan tulisikin tarkastella oppilaiden psyykkistä hyvinvointia ja heidän näkemyksiään siitä. (Hakalehto-Wainio 2012, 224.)

Opettajat ja oppilaat saattavat kohdistaa itseensä kohtuuttomia vaatimuksia tai kohdata epäasiallista kohtelua muiden taholta. Työn tulisi tuntua motivoivalta ja hallittavalta. Myös ristiriidat, väkivallan uhka, kriisit, onnettomuudet, erottamiset ja rikokset voivat kohdata työyhteisöä. Erityisesti henkinen väkivalta lisää masennuksen ja unettomuuden esiintyvyyttä. Kansainväliset tilastot ovat osoittaneet, että Suomessa esiintyy paljon kiusaamista ja epäasiallista kohtelua. On myös muistettava, että mediassa paljon näkyvyyttä saaneet itsemurhatapaukset ja kouluampumiset voivat houkutella tekojen jäljittely-yrityksiin. (Mertanen 2013, 32-40.)

Turvallisuussuunnitelmien seuranta ja ajankohtaisuuden tarkastaminen ovat aiheellisia, sillä Suomessa ja ulkomailla on ilmennyt viime vuosina uusia väkivaltaisia ilmiöitä. Seurakuntien tulisi kiinnittää huomiota kriisityökoulutuksen lisäämiseen. Nämä tapahtumat puhuttelevat myös nuoria, sillä he saavat median välityksellä jatkuvaa tietoa yhteiskunnan tapahtumista. Seurakunnan nuorisotyöntekijät voisivatkin pyrkiä vähentämään uutisiin liittyviä turhia pelkoja. Lisäksi on huomioitava myös muut yhteiskunnan muutokset, kuten sosiaalisen median levinneisyys. Nuorisokulttuuri on saanut uusia muotoja ja se ilmenee esimerkiksi internetissä tapahtuvana kiusaamisena.

Lasten toimintatila leviää laajemmalle globaalin mediakulttuurin myötä. Media-kulttuuri on lähtöisin aikuisten maailmasta. Lapset luovat oman kulttuurinsa aikuisten kulttuurin pohjalta. Lapset pääsevät käsiksi mediatietoon ilman aikuisia ja ovat kiinnostuneita erilaisesta mediakulttuurisesta tiedosta kuin aikuiset. Lapset voivat käyttää kyseistä tietoa esimerkiksi rajojen vetämiseen, omien tilojen luomiseen sekä muiden lasten ulkopuolelle jättämiseen. Tieto voi toimia myös tärkeänä sosiaalisena polttoaineena. Lasten suojelemiseksi aikuisten tulisi tuntea lastenkulttuuri ja lasten omat tilat. (Pennanen 2010, 181,190-194.) Nuorisotyöntekijöiden on oltava tietoisia erilaisista nuorten sosiaalisen median ilmiöistä, kuten esimerkiksi nettikiusaamisesta tai median vaikutuksista. Nuoria ei voida estää menemästä nettiin, mutta heitä voidaan opastaa ja valistaa netissä jaettavasta sisällöstä sekä heidän oikeuksistaan niiden suhteen. Lisäksi nuorten kanssa voitaisiin pohtia, miten järkyttäviin uutisiin tulisi suhtautua.

Riski- ja uhkatietoisuuden lisääntyminen voi lisätä turvattomuutta (Jukarainen ym. 2015, 69). Riskeistä ja turvallisuudesta tulisikin puhua tasapuolisesti. Liiallinen turvallisuuden ja suojelun korostaminen aiheuttavat turvattomuuden tunnetta niin aikuisissa kuin lapsissakin. Ylivarovaisuus ja perusteeton riskinkarttaminen saattavat johtaa lasten äärikäyttäytymiseen ja turhaan riskienottoon. Riskileikeissäkin etuja, sillä sen avulla lapsi ottaa ympäristönsä haltuun. Ne myös vaikuttavat myönteisesti lapsen sosiaaliseen ja fyysiseen kehitykseen sekä kartuttavat tiedollisia ja tunne-elämän oppimiskokemuksia. Riskikompetenssi kehittyy vähitellen ja tämän vuoksi kasvatuksellisesti hyväksyttävät riskit tulisi suhteuttaa lapsen osaamistasoon. Kieltämisen sijaan leikeistä voidaan tehdä oppimisen välineitä. Tilanteissa voidaan esimerkiksi kertoa turvallisuudesta tai säännöistä. Ammattikasvattajan onkin käytettävä pedagogista, omakohtaista ja vastuun hyväksyvää harkintaa riskejä ottaessaan. (Hirvonen 2011, 132-136, 143-145.)

Seurakunnan työntekijöiden tulisi huomioida psyykkinen turvallisuus myös kristillisen opetuksen sisällössä. Usko voi toisinaan saada haitallisia muotoja eikä tämä ole suinkaan nuorisotyön tarkoitus. Rippikouluikäiset ovat vaikutuksille alttiita ja siksi heidän kanssaan toimivien olisi varmistettava, ettei kukaan nuorista tuntsi oloaan ahdistuneeksi tai turvattomaksi uskonnollisen opetuksen vuoksi.

Hengellisyys onkin yksi terveyden ja hyvinvoinnin osatekijä psyykkisen terveyden ohella. Sairaiden tarpeista on huolehdittu kirkon alkuajoista asti. Esikuvana ovat toimineet Jeesus ja kertomus laupiaasta samarialaisesta. Teologia on usein asetellut ruumiin ja sielun vastakohtiksi, vaikka myös ruumista on arvostettu. Vuolan (2004) mukaan ruumiillisuuden teologiaan kuuluu köyhyyteen, nälänhätään, kärsimykseen, kidutukseen, prostituutioon sekä rasismiin liittyvien epäkoh- tien huomioiminen. Myös ruumiin tarpeet on otettava vakavasti. (Teinonen 2007, 30-33.) Terveyden ja turvallisuuden edistäminen on siis perusteltua myös kristillisestä näkökulmasta.

Toisaalta lääketiedekin tarkastelee terveyttä joskus yksipuolisesti sen fysiologisen näkökulman kautta. Terveyteen voidaan laskea osaksi myös sisäinen eheys ja harmoninen omatunto. Uskonto voi vaikuttaa hyvinvoinnin tunteeseen, antaa toivoa ja tunteen elämän tarkoituksellisuudesta. Myönteiset uskonnolliset kokemukset vähentävät stressitekijöitä ja riskikäyttäytymistä. Arvomaailman kautta omak- sutut terveelliset elämäntavat vähentävät esimerkiksi keuhkohtaumataudin esiin- tyvyyttä. Toisaalta uskonnollisuus voi olla myös yhteydessä mielenterveyden häi- riöihin, mutta kyse saattaa olla pikemminkin siitä, että mielenterveyspotilaat ha- kevat apua uskonnollisesta toiminnasta, sillä uskonnollinen osallistuminen liittyy useimmiten hyvään mielenterveyteen. (Teinonen 2007, 31-33, 53-55, 72.)

Kirkko voi siis vaikuttaa terveyteen esimerkiksi etiikan kautta. Se voi luoda sisäistä motivaatiota esimerkiksi terveellisten elämäntapojen ylläpitoon. Uskonnollisessa kasvatuksessa lapsesta tehdään osallinen uskontoon liittyvästä kulttuuriperinteestä. Lisäksi Raamattuun ja pyhiin kirjoituksiin on muodostettava terveellinen suhde. Lapsen usko on luottamuksellista ja avointa. Raamattu on kerroksellinen teos, joka sisältää herkkiä yksilöitä järkyttävää aineistoa. Fundamentalistinen tulkinta on sen ydinsanomien vastaista. Pelko ja syyllisyys saattavat tukahduttaa Jumalan rakkauden kokemuksen. (Teinonen 2007, 104-117.)

Ihminen voi syyttää itseään elämän vastoinkäymisistä kokiensa Jumalan rangaistuksiksi, jolloin uskonnollisuudesta on muodostunut hengellinen taakka. Oikean ja väärän käsitteet sekä syyllisyys ja synti saavat liian keskeisen paikan ihmisen elämässä. (Teinonen 2007, 122-125.) Kirkon opettamat arvot ja etiikka ovat myös osa turvallisuuskulttuuria. Työntekijöiden tulisi ottaa huomioon, että liiallinen synnin korostaminen ja joustamaton opetus saattavat ahdistaa nuoria. Edistäänsään hengellistä turvallisuudentunnetta seurakunta voi osoittaa kantavansa vastuuta lähimmäisistään.

Lapsen jumalakuvan tulisi kehittyä vastaamaan aikuisiän tarpeita. Lapsuudenaikainen uskonnollisuus ei välttämättä muodostu turvalliseksi jumalasuhteeksi eikä siten herätä turvallisuudentunnetta. Uskonnollisuus on silloin tavallaan tunteiden vaihtelusta riippuvainen. Jumala saatetaan kyseenalaistaa silloin, kun asiat ovat huonosti. Jumala voi tuntua etäiseltä tai jopa vihaiselta eikä usko olekaan enää vakaa perusta, joka tukee elämänhallintaa. (Teinonen 2007, 125.) Kirkon työntekijöiden tulisikin tarkkailla nuorten suhtautumista uskonnolliseen kasvatukseen. Nuorten on mahdollista olla oma itsensä ja tulla kuulluksi vain turvallisessa ympäristössä. Kristillisen kasvatuksen tulisi olla sellaista, että se tukee lapsia ja nuoria heidän elämässään esiintyvien kriisien aikana.

2.1.3 Sosiaalinen turvallisuus

Hyvätkään turvallisuussuunnitelmat eivät auta, mikäli ryhmä ei jaa vastuuta omasta yhteisöstään. Mikäli oppilaat ottavat enemmän moraalista vastuuta toisistaan, he saattavat myös tuntea olonsa turvallisemmaksi. Toisaalta vaikuttaa siltä, että oppilaat ymmärtävät sosiaalisen vastuun ja muista huolehtimisen merkityksen. (Jukarainen ym. 2015, 63-64, 70.) Nuorten turvallisuuskasvatuksessa tulisikin vaikuttaa erityisesti sosiaalisen ympäristön ilmiöihin. Vaikka nuoret ymmärtäisivätkin sosiaalisen käyttäytymisen tärkeyden, he eivät välttämättä aina toimi sen mukaisesti. Nuoret saattavat kokea itsensä turvattomaksi muiden ikäistensä kesellä. Tämä ei ole ainoastaan nuorten ongelma, vaan myös aikuiset voivat tuntea itsensä turvattomaksi esimerkiksi työyhteisössään.

Turvallisuudentunteen puutteen vuoksi ihmisellä ei riitä energiaa aitoon itsensä toteuttamiseen. Sen sijaan turvallisessa ympäristössä korostuvat varmuus ja hyväksytyksi tuleminen tunne. Sosiaalinen ympäristö muodostuu työn organisoinnista, ilmapiiristä, arvoista ja normeista, johdon ja työntekijöiden keskinäisestä suhteesta, toimintakulttuurista sekä johtamistavasta. Yhteistyö ja toimiva tiedonkulku ovat turvallisuuden edellytyksiä. Sopivasti kuormittava ja hallittavissa oleva työ, stressittömyys, toimiva työympäristö ja työjärjestelyt sekä laadukas esimiestyö ovat osa henkistä hyvinvointia. Sosiaalinen ja henkinen kuormittuminen vaikuttavat negatiivisella tavalla muistiin, oppimiseen ja luovuuteen, tarkkaavaisuuteen ja havaitsemiseen sekä tunteiden kuohuntaan. (Mertanen 2013, 16-21, 32-33.) Nuorten ja työntekijöiden hyvinvointi saattaa vaarantua sosiaalisten ilmiöiden kuten kiusaamisen vuoksi.

Yhdeksäsluokkalaiset kärsivät lähes yhtä usein tekstiviestien kautta tapahtuvasta kiusaamisesta kuin internetissä levitettävistä huhuistakin. Tekstiviestejä käytetään

myös uhkailuun. Viimeisimmän poliisiammattikorkeakoulun raportin (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen & Sariola 2014) mukaan pojista 4 % joutui tekstiviestikiusaamisen ja 5 % huhujen kohteeksi. Tytöistä tekstiviestikiusaamista ja huhujen kohteeksi joutumisesta oli kärsinyt 11 %. Kiusaamista netissä levitettävien kuvien avulla oli kokenut 3 % tytöistä. Alastonkuviin liittyvistä uhrikokemuksista oli kärsinyt sekä tyttöjen että poikien keskuudessa noin 1 % vastaajista. Tytöistä jopa 8 % oli kokenut seksuaalista häirintää tekstiviestitse. (Fagerlund ym. 2014, 104-105.)

Tytöt joutuvat seksuaalinen häirinnän ja ehdottelemisen kohteeksi useammin kuin pojat. Yksi yleinen häirinnän muoto on seksikkäiden kuvien pyytäminen. Kyseistä häirintää on kohdannut noin viidesosa yhdeksäsluokkalaisista tytöistä. Pojat joutuvat kuuntelemaan erityisesti rivoa kielenkäyttöä, jonka esiintyvyys on tosin vähentynyt. Osa nuorista myös on altistunut tuntemattomien alastonkuville tai nettikameran sopimattomalle videomateriaalille. (Fagerlund ym. 2014, 106-107.)

Yläkouluikään tultaessa nuorten halukkuus keskustella vanhempien kanssa vähenee. Myös opettajia lähestytään yläkouluikässä vähemmän. Sen sijaan esimerkiksi nuorisotyöntekijät tai sosiaalityöntekijät vaikuttavat helpommin lähestyttäviltä tahoilta kuin esimerkiksi alempien ikäluokkien keskuudessa. Pojat kertovat ongelmistaan mieluummin opettajalle tai poliisille kuin tytöt. Puhelimen tai internetin välityksellä tapahtuneesta häirinnästä ja kiusaamisesta keskusteltiin mieluiten ystävän kanssa. Sen sijaan vanhemmille puhuttiin yleensä väkivallasta ja vahingonteosta. Osa nuorista ei halunnut jakaa kokemuksiaan kenenkään kanssa. Kerromatta jätettiin uskalluksen ja kehtaamisen vuoksi tai siksi, että kokemuksia pidettiin liian vähäpätöisinä. Jotkin nuorista tosin uskoivat, etteivät heidän kokemuksensa kiinnostaisi ketään tai ettei niistä kertominen auttaisi millään tavalla. (Fagerlund ym. 2014, 111-116.)

Suurin osa nuorista on kokenut kuulijan lohduttaneen ja tukeneen häntä väkivalta kertonut yhteydessä. Toisaalta 2-4 % nuorista on kohdannut myös vähätteleä, suuttumista ja salailua. Joskus kertominen on johtanut rikosilmoituksen tai lastensuojeluilmoituksen tekemiseen. Seksuaalisuuteen liittyvistä kanssakäymisistä nuoret ovat kertoneet useimmiten ystävälleen tai vanhemmilleen. Osa nuorista jätti kokonaan kertomatta vastentahtoisesta ikätoverin tai vähintään viisi vuotta vanhemman henkilön kanssa tapahtuneesta seksuaalisesta kanssakäymisestä. Toisaalta tapahtumista kerrottiin useammin esimerkiksi poliisille ja muille viranomaisahdoille kuin vaikkapa väkivalta- ja häirintäkokemuksista. (Fagerlund ym. 2014, 119.)

Uskonnollisuuden ja terveyden välistä yhteyttä tutkineen Timo Teinosen mukaan uskonnollisiin tilaisuuksiin tiheimmin osallistuneilla ihmisillä oli muita useammin henkilö, jolle puhua ongelmistaan. Lisäksi he kokivat olevansa parisuhteisiinsa ja ystävyysuhteisiinsa erittäin tyytyväisiä useammin kuin ne, jotka eivät osallistuneet uskonnollisiin tilaisuuksiin lainkaan. Ahkerasti uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistuvat vierailivat toisten luona useammin kuin muut. (Teinonen 2007, 78-79.) Tämä tukee myös sitä näkökulmaa, että nuorisotyö ja isoskoulutus voivat vahvistaa nuoren sosiaalisia suhteita ja siten myös hänen terveyttään.

2.2 Yhteisön vaikutus turvallisuuteen

Yhteisön kulttuurilla on suuri merkitys turvallisuuden ja siihen asennoitumisen kannalta. Lapset ja nuoret seuraavat aikuisten esimerkkiä, joten he seuraavat tavallaan myös työntekijöiden suhtautumista seurakunnan laatimiin suunnitelmiin ja ohjeistuksiin. Seurakunnat voisivat edistää myös turvallisuuskasvatusta, sillä kasvatettavat kiinnittävät huomiota turvallisuuteen joka tapauksessa. Esimerkiksi kouluissa perusopetuksen opetussuunnitelmiin kuuluva turvallisuuskasvatus on

sisällytetty eri oppiainekokonaisuuksiin ja muihin toimintoihin siten, että aihekokonaisuudesta on tullut näkyvä osa sen toimintakulttuuria (Heikkilä, Huhtanen, Kurenniemi, Lounamaa, Salminen & Virtanen 2005, 55). Turvallisuuskasvatus voitaisiin ottaa osaksi myös seurakunnan toimintakulttuuria.

2.2.1 Turvallisuusjohtaminen

Johtamista voidaan pitää organisaation toiminnan edellytyksenä. Johtaminen on haasteisiin ja muutoksiin reagoimista sekä toiminnan ohjaamista organisaation arvojen ja perustehtävän edellyttämällä tavalla. Työturvallisuusjohtamisella tarkoitetaan työpaikan terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvien käytäntöjen kokonaisuutta johtajuuden näkökulmasta. Sen tehtävänä on luoda ja ylläpitää terveelliseen ja turvalliseen työhön liittyviä edellytyksiä työyhteisön sisällä. Työturvallisuusperiaatteet ja päämäärät edustavat organisaatiossa esiintyviä tavoitteita ja tahtotilaa, joihin sitoutumista edistää työpaikan turvallisuuskulttuuri (Työterveyslaitos, Työturvallisuusjohtamien 2014.) Päämäärät ja johdon sitoutuminen ovatkin osa turvallisuuspolitiikkaa (Työsuojeluhallinto 2010, 8). Koko työyhteisön toimintatavat juontuvat usein organisaation ylemmiltä portailta.

Turvallisuusjohtamista voidaan pitää kokonaisvaltaisena turvallisuuden hallintana, joka sitoo yhteen niin menetelmät, toimintatavat kuin ihmisten johtamisen. Se on sekä lakisääteistä että omaehtoista toimintaa. Johtamisen tehtävänä on pitää huolta työntekijöiden motivaatiosta, osaamisesta ja osallistumisesta. Hallinnalla puolestaan tarkoitetaan kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista toimintaa, joka edistää turvallisuutta. Työolojen kehittämistarpeita ja ympäristön vaikutuksia voidaan selvittää riskien arvioinnin avulla. Käytännön toimintaan kuuluvat myös toimen-

piteiden toteuttaminen, tiedonkulun varmistaminen sekä mittaaminen ja seuranta. (Työsuojeluhallinto 2010, 5-9.)

2.2.2 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuuskasvatus

Turvallisuuskulttuuri on kiinteä osa toimintakulttuuria. Se muodostuu kaikista niistä menettelytavoista, joilla turvallisuuteen liittyviä tavoitteita ja odotuksia toteutetaan. (Hurme & Kyllönen 2014, 26.) Käsitteellä tarkoitetaan turvallisuuteen liittyvien sääntöjen, toiminnan sekä arvojen lisäksi myös tiedostamatonta ja opittua toimintaa. Kulttuuriset käsitykset muodostuvat organisaatiossa vaikuttavista uskomuksista, oletuksista ja ajatuksista. Ne koskevat esimerkiksi henkilöstön perustehtävää, osaamista, tehokkuutta ja vastuuta sekä heidän käsitystään siitä, miten onnettomuudet syntyvät ja mitkä riskit työympäristöön normaalisti kuuluvat. Turvallisuuskulttuurin rinnalla on käytetty myös turvallisuusilmapiirin käsitettä, vaikka sen käyttö onkin viime vuosina harvinaistunut. (Waitinen 2011, 46-54.)

Toisinaan epätäydellinen turvallisuuskulttuuri voi jopa palvella jonkin henkilön etua. Organisaatiota tukevat tai vastaavasti heikentävät tekijät liittyvätkin sen rakenteeseen, kulttuurikäsitteisiin, sisäiseen integraatioon sekä henkilöstön kokemuksiin. Yksimielisyys voi toisinaan olla riski, mikäli organisaatio onkin erehtynyt jonkin riskin suhteen. Lisäksi organisaation jäsenet voivat turvallisuusarvostuksestaan huolimatta nähdä vastuun kuuluvan esimerkiksi jollekin toiselle taholle. (Waitinen 2011, 46-51.)

Aikuisten tulisi tarkastella sitä arkikulttuuria, jossa lapset ja nuoret viettävät aikaansa sekä heidän ratkaisumallejaan. Mikäli heille annettaisiin mahdollisuus vai-

kuttaa päätöksentekoon, voitaisiin havaita, että myös oppilailla on halu vaikuttaa oman yhteisönsä ilmapiiriin ja sen turvallisuusratkaisuihin. (Lahtinen-Salila 2009, 158.) Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi kiusaaminen liittyy vallitseviin kulttuuriarvostuksiin tai arvostuksen ulkopuolella oleviin asioihin (Hamarus 2009, 133). Interventioiden suunnittelu ja toteuttaminen toimivatkin nimenomaan ilmapiirissä, joka on rakentava ja myönteinen (Hurme & Kyllönen 2014, 60).

Peruskouluikäisten turvallisuuskasvatukseen perehtynyt Kari Evinsalo (2004) on määritellyt viisi erilaista tärkeää tavoitetta. Ensimmäisen tavoitteen mukaan lapselle on opetettava sellaisia tietoja ja taitoja, jotka edistävät sekä muiden että hänen omaa turvallisuuttaan. Hänen on myös sisäistettävä turvallisuutta edistävät arvot. Tällaisia arvoja ovat esimerkiksi toisten ihmisten kunnioittaminen ja auttaminen. Lapsen on toimittava turvallisuuteen liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaan sekä tiedostettava ne. Hänen on kyettävä ajattelemaan ja toimimaan tarvittaessa itsenäisesti sekä omaksuttava henkilökohtaista ja ympäristön turvallisuutta edistävä elämäntapa. Viimeisimpänä tavoitteena voidaan pitää myös sitä, että lapsi tuntee omat selviytymisvoimavaransa. (Heikkilä ym. 2005, 56.)

Nuorten tapaturmia voidaan ehkäistä perehdyttämällä heitä omaan työhönsä sekä keskustelemalla siihen liittyvistä riskeistä, sillä niitä lisäävät erityisesti nuoruus, kokemattomuus ja heikko perehdytys. Nuorten työsuojelutietous on puutteellista eivätkä he välttämättä tiedä että kiusaaminen työpaikalla voidaan katsoa työsuojelurikkeeksi. Palukan mukaan (2006) nuoret voivat ottaa riskejä esimerkiksi ryhtymällä työskentelemään ennen ohjeisiin tutustumista eivätkä turvalliset toimintatavat ole heille aina tuttuja. Suhtautuminen turvallisuuteen voi vaihdella eri tilanteiden tai turvavälineiden mukaan. Myös kaveripiirin asenteet ja toimintatavat vaikuttavat heidän ajattelutapaansa. Erityisesti 16-18 -vuotiaat pojat ovat omaksuneet huonoja ajattelutapoja turvallisuusasioiden suhteen. (Mertanen 2013, 9-10.)

Turvallisuuden suhteen tarvitaan myös niin riskitietoutta kuin asennekasvatustakin.

Opettajaa voidaan pitää esimerkkinä myös turvallisuusasioissa. Edistäessään turvallisuutta omalla käyttäytymisellään ja suhtautumisellaan hän vaikuttaa myös nuorten näkemyksiin. Turvallisuusasioita opettaakseen on opettajankin oltava ajan tasalla omien turvallisuustietojensa, -taitojensa ja -asenteidensa suhteen. Myönteinen suhtautuminen turvallisuuskulttuuriin tarkoittaa myös sitoutumista pitkäjänteiseen turvallisuustyöhön ja riskitilanteiden seuraamista suunnitelmallisesti tuloksia hyödyntäen. (Mertanen 2013, 8-9.) Voidaankin ajatella, että myös nuorisotyöntekijät ovat kasvatusalan ammattilaisina avainasemassa vaikuttaessaan leiriturvallisuusasenteisiin sekä isosten että riparilaisten kohdalla. Myös muiden työntekijöiden asenteisiin voidaan vaikuttaa.

3 SEURAKUNNAN NUORISOTYÖN TURVALLISUUS

Kirkon nuorisotyön jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että rippikoululaiset, isokset ja seurakunnan vapaaehtoiset tuntevat olonsa turvalliseksi osallistuessaan seurakunnan toimintaan. Toiminnan tulisi olla laadukasta niin seurakunnan, nuorten kuin vanhempienkin näkökulmasta. Nuoret ovat tulevaisuuden vaikuttajia, joilla on oikeus saada äänensä kuuluviin heitä koskevissa asioissa. Jotta nuoret saataisiin sitoutumaan seurakunnan toimintaan, tulisi heillä olla tunne siitä, että heidän näkemyksensä huomioidaan.

3.1 Turvallisuussuunnittelu ja turvallisuussuunnitelmat

Turvallisuussuunnittelu perustuu usein hyväksi havaittuihin ja tutkittuihin käytäntöihin. Keskeisimpiä seurakunnan toimintaan vaikuttavia ohjeita ovat esimerkiksi Seurakunnan retki- ja leiritoinnin (2006) ja Seurakuntatoiminnan (2007) ohjeet sekä erilaiset lait, säädökset ja asetukset. Turvallisuussuunnittelu ja riskien arviointi ovat tärkeitä ennaltaehkäisykeinoja, jotka parantavat toiminnan laatua ja mielekkyyttä.

3.1.1 Keskeisimmät seurakuntia koskevat ohjeet, lait ja säädökset

Seurakunnan on palvelun tarjoajana varmistettava toiminnan vaarattomuus omaisuuden ja terveyden suhteen. Toiminnan on noudatettava myös kestävä kehityksen ja ympäristön huomioivia periaatteita. Lisäksi työyhteisöllä on oltava oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta ja sen vaaroista. Seurakunnan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle, mikäli henkilön terveydelle tai omaisuudelle aiheutuu haittaa ja minkälaisiin toimenpiteisiin on sen vuoksi ryhdytty. Nämä ohjeet koskevat niin

osallistujan, häneen rinnastettavan henkilön tai muun toiminnan vaikutuspiiriin kuuluvan henkilön omaisuutta ja terveyttä. (Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet 2007, 2-4.)

Seurakunnan on koulutettava, perehdytettävä ja ohjattava henkilöstönsä asianmukaisesti. Tämä perehdytys koskee myös esimerkiksi opiskelijoita ja vapaaehtoisia. Turvalliseen toiminnan riittävien edellytysten on toteuduttava myös harjoittelijoiden, työssäoppijoiden sekä vapaaehtoisten kohdalla. Heidän turvallisuudestaan ja terveydestään on pidettävä huolta. Työntekijöiden ohella myös heidän tulisi noudattaa annettuja turvallisuusohjeita ja käyttää asianmukaisia välineitä kuten esimerkiksi henkilösuojaimia. Erikoisaktiviteettien järjestäjiltä kuten esimerkiksi melonnan ohjaajilta edellytetään alan pätevyystodistusta. Turvallisuuteen liittyvästä osaamisesta ja asenteesta olisi huolehdittava säännöllisesti esimerkiksi järjestämällä turvallisuuskoulutusta ja valmiusharjoitus vähintään joka kolmas vuosi. Lisäksi henkilöstön tulisi harjoitella yhteistoimintaa sekä hankkia tarvittavat ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidot. Vapaaehtoisten tulisi osata hälyttää apua. Seurakunta voi myös tehdä viranomaisyhteistyötä kunnan kanssa. Lisäksi seurakunnan tulisi pitää onnettomuuskirjanpitoa, sillä siihen liittyvä tieto voi osoittautua tärkeäksi esimerkiksi vakuutusasioiden kannalta. Turvallisuus suunnittelussa olisi muistettava myös tiedottaminen ja kriisiviestintä, joissa toki huomioidaan tietosuoja. (Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet 2007, 7-12.)

Seurakunnilla on velvollisuus tarkkailla diakonia-, lapsi- ja nuorisotyön leirien laatua niiden suosion ja lainsäädännön vuoksi. Seurakunta on velvoitettu kiinnittämään huomiota toimintaansa sekä työnantajana että palvelun tarjoajana ja tuottajana. Turvallisuusohjeet sisältävät asiakirjamalleja ja ne sopivat leiritoiminnan turvallisuusvastaavien käsikirjaksi. Ohjeet soveltuvat myös esimiehille tai muille vastaaville henkilöstöhallinnon tehtävissä työskenteleville ja niiden laadinnassa

on hyödynnetty Kuluttajaviraston ohjeita. (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006, 3.)

Seurakunnan on selvitettävä rakennuksissa, toiminnassa sekä työssä ja työolosuhteissa esiintyviä riskejä sekä huomioitava toimintasuunnitelmissaan ja -ohjelmissaan myös leiritoiminta. Yksittäisiä leirejä varten laaditaan omat leirikohdattaiset turvallisuusasiakirjat. Turvallisuusasiakirjalla tarkoitetaan kirjallista asiakirjaa, jossa on määritelty retki- ja leiritoimintaan sekä turvallisuuteen sisältyviä asioita kuten esimerkiksi avunhälyttämisjärjestelyt. Turvallisuussuunnitelmalla tarkoitetaan seurakunnan laatimia ohjeita yksittäisiin toimintoihin, joihin liittyy tavallista suurempia riskejä. Tällaisia riskejä ovat esimerkiksi vaellusaktiviteetit. (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006, 4.)

Keskeisimpiä retki- ja leiritoimintaa sekä seurakuntatoimintaa sääteleviä säännöksiä ovat olleet Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettu laki (75/2004), Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004), Pelastuslaki (468/2003), Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003), Työturvallisuuslaki (738/2002) ja Työterveyshuoltolaki (1383/2001). Muita seurakunnan työntekijän työhön vaikuttavia lakeja ovat olleet Alkoholilaki (1143/1994), Elintarvikelaki (23/2006), Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1016/2004), Henkilötietolaki (523/1999), Kokoontumislaki (530/1999), Kuluttajansuojalaki (38/1978), Liikennevakuutuslaki (279/1959), Perusopetuslaki (628/1998), Tapaturmavakuutuslaki (608/1948), Terveysturvallisuuslaki (763/1994), Tupakkalaki (693/1976), Työsuojelun valvontalaki (44/2006), Sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005) sekä Valtioneuvoston päätös henkilösuojaimista (1406/1993). Seurakunta huolehtii niin kuluttajien työntekijöidensä terveydestä ja turvallisuudesta. (Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet 2007, 3, 13-14.)

On myös huomioitava laissa ja asetuksissa tapahtuneet muutokset turvallisuusohjeiden julkaisun jälkeen kuten Elintarvikelaissa (23/2006), Pelastuslaissa (379/2011) sekä Valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta (407/2011) tapahtuneet päivitykset. Seurakuntien tulisi huomioida myös nykyinen Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011), joka vastaa entistä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia. Sen mukaan vanhaa Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusta turvallisuudesta annettua lakia koskevat säädökset ja määräykset jäävät tosin edelleen voimaan (Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920).

Lisäksi seurakunnat voisivat tutustua uuteen 1.5.2014 voimaan astuneeseen lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Sen mukaan vapaaehtoisella viitataan henkilöön, joka osallistuu tai tulee osallistumaan vapaaehtoistoimintaan ja jolla ei ole virka- tai työsuhdetta järjestäjän kanssa (Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 28.2.2014/148).

Seurakuntien työntekijät joutuvat huomioimaan työssään myös lastensuojelun lain (417/2007) ja ilmoitusvelvollisuuteen liittyvät muutokset. Seurakunnissa voitaisiinkin pohtia, kuinka voitaisiin varmistua siitä, että työntekijät ovat tutustuneet kaikkiin tarvittaviin lakeihin ja turvallisuudesta annettuihin ohjeisiin. Toimintaan vaikuttavia lakien, asetusten ja suositusten määrä on valtava ja työntekijät ovat usein kiireisiä.

Rämän (2010) tutkimuksessa havaittiin, että Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan ohjeet (2006) tunnettiin seurakunnassa paremmin kuin Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet (2007). Tulosten mukaan kuluttajaviraston ohjeet olivat vastaajille kaikkein vieraimpia. Lisäksi tutkimuksessa selvisi, että työntekijät kaipaivat kou-

lutuksen määrän lisäämistä. Opinnäytetyö toteutettiin Savonlinna-Säämingin seurakunnassa. (Rämä 2010.)

3.1.2 Riskien arviointi seurakuntatyössä

Riskienhallinta on tärkeää myös seurakuntatyössä. Riski voidaan määritellä sellaisen tapahtuman todennäköisyydeksi, joka on ei-toivottu. Riskien arviointi on suunnitelmallista, laaja-alaista ja järjestelmällistä vaarojen ja terveyshaittojen tunnistamista, jonka tarkoituksena on parantaa turvallisuutta ja arvioida haitallisten tapahtumien merkitystä terveyteen, turvallisuuteen tai omaisuuteen liittyvissä asioissa. Leiritoiminnan riskien arvioinnissa huomioidaan erityisesti leiripaikalle saapumiseen liittyvät, suorituspaikalta siirtymiseen, avunhälyttämiseen sekä eri ohjelmaosioiden vaarat. Kyseinen arviointi tehdään kirjallisesti ja se liitetään turvallisuusasiakirjan osaksi. Vaativampien toimintaosioiden arvioinnissa voi hyödyntää esimerkiksi lajiliittojen omia suosituksia. (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006, 6.)

Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös ulkopuolisia henkilöitä, jotka saattavat tuoda esille asioita, joihin ei kenties enää kiinnitetä huomiota. Myös esimerkiksi koululaisten osallistumisesta riskien arviointiin on positiivisia kokemuksia, sillä he voivat kertoa arkipäivän kokemuksistaan. Kartoitus voi toimia myös oppimislanteena ja kasvattaa lapsia vastuullisiksi yhteisön jäseniksi. Lapset ovat omakseen tietoa, kokemusta ja ymmärrystä, jota tulisi osata hyödyntää pedagogisesti. (Heikkilä ym. 2005, 54-56.) Seurakunta voisikin selvittää esimerkiksi isosten, rippileiriläisten tai lastenleirien osallistujien kokemuksia ja tarkastella, olisiko riskien kartoittamisessa jäänyt huomioimatta jokin lapsille ja nuorille tärkeä turvallisuuden osa-alue tai riski. Heillä voi olla tietoa esimerkiksi leireillä tai isostoiminnassa

tapahtuvista ilmiöistä, jotka ovat saattaneet jäädä työntekijöiden huomointikyvyn ulkopuolelle.

Riskien arviointi on tärkeää suunnitelmallisen tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn vuoksi. Lisäksi riskien arviointi mahdollistaa turvallisen toiminnan järjestämiseen tarvittavan tiedon tuottamisen. Seurakunta voi hyödyntää aikaisempaa osaamista ja tietoa, jota työyhteisössä on karttunut esimerkiksi työpäivän riskien arvioinnin yhteydessä. Huomioon voidaan ottaa myös muissa seurakunnissa karttuneita havaintoja, kokemuksia sekä hyviä käytäntöjä. Riskien arvioinnin kolme askelta ovat vaaratilanteiden tunnistaminen, riskin suuruuden ja todennäköisyyden arviointi sekä toimenpiteet vaaratilanteiden poistamista, riskien pienentämistä ja tapaturmien tai onnettomuuksien ennaltaehkäisemistä varten. (Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet 2007, 4-5.)

Nuorten työntekijöiden kohdalla on pohdittava myös kypsymättömyyteen, kokemattomuuteen ja tiedostamattomuuteen liittyviä riskejä EU:n asetusten mukaisesti. Työnantajan on suoritettava riskienarviointi ennen työnteon aloittamista. Lisäksi oppivelvollisuuden päättymisikää nuorempien huoltajalle tulee ilmoittaa työhön liittyvistä riskeistä ja valvontatoimenpiteistä. On harkittava, pitäisikö joitakin työtehtäviä kieltää. Alle 18-vuotiaan ei pitäisi altistua myrkyllisille tai syöpää aiheuttavien aineille, säteilylle, tärinälle, erityisen meluisalle tai kuumalle ympäristölle. Nuorta ei saa altistaa riskeille, joita hän ei kokemattomuutensa, tarkkaavaisuutensa tai kouluttamattomuutensa vuoksi pysty välttämään ja havaitsemaan. Myös nuoria työntekijöitä koskevat työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvät oikeudet. Näitä oikeuksia ovat esimerkiksi oikeus tietää, osallistua ja kieltäytyä vaarallisesta työstä. Heidän vastuualueisiinsa kuuluvat vaaroista ilmoittaminen, suojavarusteiden käyttö sekä turvallisuusnäkökohtien huomioon ottaminen työtä

tehdessään (Nuorten työntekijöiden turvallisuus - Neuvoja vanhemmille 2006, 1-2.)

3.2 Nuorten osallisuus leiriturvallisuudessa

Leiriturvallisuutta luovat työntekijöiden lisäksi myös seurakunnassa aktiivisesti toimivat nuoret. Näitä ovat esimerkiksi isokset ja muut vapaaehtoistyöntekijät. Vapaaehtoiset ovat korvaamaton tuki, jota voidaan hyödyntää myös esimerkiksi leiri- ja isostoiminnan turvallisuuden kartoittamisessa. Vapaaehtoistoimintaa ei järjestetä ainoastaan lisätyövoiman toivossa, vaan myös osallisuuden ja osallistumisen tähden. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa osallistujilleen mahdollisuuden vaikuttaa ja toimia oman yhteisönsä sisällä.

3.2.1 Isosten rooli seurakunnassa

Isokset rakentavat rippikoulua ja oppivat samalla kristillisestä uskosta lisää itsekin. Suunnitteluun osallistuessaan isonen tulee samalla sitoutuneeksi niihin tavoitteisiin, joita rippikoululla on. Tämä koskee esimerkiksi tupakointia ja seurustelusta sovittuja periaatteita. He toimivat rippikoulussa kristityn nuoren esimerkkinä ja siksi ei olekaan yhdentekevää, kuinka he tehtävistään suoriutuvat. Isokset toimivat pienryhmien vetäjinä, kuuntelevat rippikoululaisten huolia ja kertovat havainnoistaan opettajille. Heidän toimenkuvaansa kuuluu myös käytännön tehtäviä, joita ovat esimerkiksi tuolien järjestely tai siivoaminen. (Pruuki 2010, 83-84.)

Seurakuntayhteysjakson aikana isokset toimivat usein seurakunnantilaisuuksissa rippikoululaisten tukihenkilöinä. He tutustuivat rippikoululaisiin ja tekevät heidän olonsa kotoisaksi. Joissakin seurakunnissa isokset vastasivat tilaisuuksien ku-

ten nuorteniltojen, tapahtumien ja projektien suunnittelusta ja toteutuksesta sekä avustivat jumalanpalveluksissa myös seurakuntayhteysjakson aikana. He osallistuvat usein myös rippikoulun suunnitteluun. (Porkka 2004, 67.) Täten isosten työpanosta voitaisiin hyödyntää erityisesti myös turvallisuussuunnittelussa.

Isosilla oli myös päätösvaltaa omiin tehtäviinsä liittyvien toimintojen kuten vapaa-ajan ja iltaohjelman suunnittelun suhteen. Lisäksi isosilla oli vaikutusvaltaa leirien päiväohjelmaa koskevissa päätöksissä. Päätös ryhmien ja majoitushuoneiden jakamisesta oli joko täysin tai osittain isosten vastuulla. Isosten vaikutusmahdollisuudet opetuksen, työnjaon ja rangaistuksen suhteen olivat sen sijaan vähäisemmät. Toisaalta isosilta kysyttiin usein mielipidettä eri tilanteiden suhteen, mutta lopullinen vastuu ja päätösvalta olivat kuitenkin työntekijöillä. (Porkka 2004, 67.)

Isosten kanssa tulisi keskustella sekä heidän roolistaan ja tehtävästään että yhteisistä periaatteista. Heidän on sitouduttava vastuunkantajan periaatteisiin. (Pruuki 2010, 84.) Siirtyminen rippikoululaisesta isoseksi on suuri askel ja sen vuoksi isosia onkin opastettava tehtäviinsä etukäteen. Osa nuorista on ensimmäistä kertaa vastuussa kokonaisesta ryhmästä. Nuorten kohdalla tulisikin tavoitella nimenomaan asennemuutosta, sillä he ovat edelleen keskeneräisiä koulutusjakson jälkeen. Heitä on opastettava siitä, että ketään ei saa nolata eikä esimerkiksi ruualla leikitä. Periaatteiden ymmärtäminen on tosin hidas prosessi ja sen vuoksi nuoren kanssa olisi keskusteltava kuukausia ennen leiriä. Leirille ei voi valmistautua kertomatta isosille heihin kohdistuvista odotuksista ja sitä, miten he voivat selviytyä tehtävänsä ja vastuunsa hoitamisesta. Isosten on perehdyttävä myös käytännön taitoihin (Köykkä 2014, 42-44.) Toisaalta isosten hengellinen rooli saattaa korostua tulevaisuudessa, jolloin valvontatehtävät vähenevät (Porkka 2004, 67).

3.2.2 Nuorten vapaaehtoisten osallisuus riskienarvioinnissa

Riskien arviointi edistää sekä vapaaehtoistyöhön osallistuvien jaksamista, turvallisuutta ja sitoutumista että auttaa työnantajaa saamaan todenmukaisen kuvan työympäristöstä ja -tiloista, sen olosuhteista sekä terveyttä ja turvallisuutta koskevista vaaroista sekä itse työstä. Ennakoiva työsuojelu on myös työolojen jatkuvaa seuranta ja säännöllinen seuranta tuo esille turvallisuustason muutokset ja kehittämistarpeet. Esimerkiksi vastuuhenkilötyöryhmä organisoii riskien arvioinnin ja valitsee riskien tunnistamis- ja arviointiryhmät sekä dokumentoi arvioinnin vaiheet ja tulokset tiedottaen tuloksista kaikille osallisille. Vaaratekijöiden tunnistamisryhmään voidaan valita joukko vapaaehtoisia, sillä vapaaehtoisten oman toimintansa asiantuntemusta ja toimitiloista voidaan pitää korvaamattomana. Suuri osallistujamäärä mahdollistaa kattavan ja monipuolisen kuvan vapaaehtoisten näkemyksistä. Vaarat voivat vaihdella toimintamuotojen mukaan. (Porkka & Mäyllymaa 2007, 10-11, 18-19.) Seurakunnissa voitaisiinkin hyödyntää isosten ja muiden vapaaehtoistyöntekijöiden työpanosta toiminnan laadukkuuden arvioinnissa.

Rippikoulun laatu vaikuttaa siihen, kuinka moni nuori kiinnostuu isoskoulutuksesta ja siihen, miten he suhtautuvat kirkon työhön. Onnistuneimpien rippikoulun käyneillä nuorilla oli muita myönteisempi kuva kirkon työstä. Osa jopa harkitsi kirkon työntekijäksi ryhtymistä. Positiivinen kokemus vaikutti myös nuorten haluun pysyä kirkon jäsenenä. Moni rippikoulun käynyt nuori luopui suunnitelmistaan ryhtyä isoseksi ennen isoskoulutuksen aloittamista. Myös osa koulutuksen aloittaneista keskeytti ja lopulta vain viidennes päätyi toimimaan isosena. Isostointia koettiin rippikoulua merkityksellisemmäksi toiminnaksi. Nuorten osallistuminen seurakunnan toimintaan hiipui isosen iän ylittämisen jälkeen. Osa nuorisista koki luontevan seurakuntayhteyden katkenneen ja esimerkiksi elämänvaiheen muuttuneen kiireiseksi. Toiminnan ulkopuolelle jättäytymisen syyksi mainittiin

myös pettyminen kirkon yleiseen linjaan tai kannanottoihin. (Niemelä 2007, 168-170.)

Rippikoulun laatua voidaankin arvioida esimerkiksi odotettua laatua tarkastelemalla. Tähän kuuluvat rippikouluun liittyvät odotukset ja imago. Se muodostuu lähiympäristön viestinnästä, henkilökohtaisista tarpeista ja aiemmista rippikoulukokemuksista. Lisäksi rippikoulun laadun eri osa-alueisiin kuuluvat myös ulkoiset, toiminnalliset ja sisällölliset tekijät. Ulkoisiin laatutekijöihin kuuluvat tarjottu ruoka, vapaa-ajan vietto ja leirikeskus. Toiminnallinen laatu riippuu siitä, miten jokin asia tehdään esimerkiksi vuorovaikutustilanteissa. Sisällöllistä laatua voidaan arvioida rippikoulun hengellisen annin ja uusien asioiden oppimisen tai ihmissuhteiden solmimisen kautta. Rippikoulun laatua voidaan arvioida myös sen virallisten tavoitteiden täyttymisen kautta. (Niemelä 2002, 53-54.) Nuorten työpanosta voitaisiin hyödyntää myös rippikoulun ja isostoiminnan laaduntarkkailussa. Näin vahvistettaisiin samalla nuorten osallisuutta ja heille tarjottaisiin samalla mahdollisuus osallistua oman ja muiden nuorten turvallisuuden parantamiseen sekä toiminnan kehittämiseen.

Osallistuminen tarkoittaa sosiaalista toimintaa muiden ihmisten kanssa. Nuorille osallistuminen voi olla sitä, että joku kuuntelee ja ottaa hänet tosissaan. Oppilaat antavat myös erilaisia merkityksiä osallistumiselle, osallisuudelle ja vaikuttamiselle. He voivat esimerkiksi määritellä sen niin, että he osallistuvat oppituntien kulkuun tai saapuvat paikalle sovittuun aikaan. Nuorille osallistuminen voi tarkoittaa myös yhdessä olemista ja tekemistä oppitunneilla, juhlissa, tapahtumissa tai retkillä. Osallistuminen ja vaikuttaminen liitetään lisäksi mielipiteen esilletuomiseen sekä ideoiden ja ajatusten jakamiseen siten, että mielipiteitä kuunnellaan. (Alanko 2010, 57-60.)

Yläkoululaiset saattavat kokea, että heillä on oltava oikeus osallistua suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä tuoda mielipiteitään esille. Nuoret ovat valmiita haastamaan vanhoja toimintamalleja, vaikka he luottaisivatkin opettajan ammattitaitoon. Kouluviihtyvyyttä voidaan lisätä esimerkiksi turvallisella kouluympäristöllä tai koulukiusaamisen ehkäisemisellä. On tärkeää, että nuoret näkevät kuinka asioita viedään eteenpäin. Oppilailta olisi kysyttävä, mitä he ajattelevat viihtyvyydestä ja opetuksen sisällöstä. (Alanko 2010, 60, 69-70.) Seurakuntien turvallisuusohjeiden tarkastelun apuna voitaisiin käyttää myös nuorten omaa näkökulmaa ja arvioida riskejä yhdessä isosten kanssa. Näin lisättäisiin myös nuorten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa asioihin. Tämä voisi vahvistaa nuoren kokemusta seurakunnan aktiivisena jäsenenä olemisesta ja auttaa pitämään hänet seurakunnan toiminnassa mukana vielä vuosienkin päästä.

Vapaaehtoistyön riskien arvioinnista on tullut ajankohtainen asia, sillä esimerkiksi yhdistystoiminnassa vapaaehtoistyöntekijöiden vastuu on kasvanut, toimintamuodot ovat monipuolistuneet, lainsäädäntö on muuttunut, vapaaehtoistyöhön kohdistuneet odotukset ovat lisääntyneet ja vakuutusyhtiöiden kiinnostus vapaaehtoisorganisaatioiden riskien hallintaa kohtaan on kasvanut. Myös vapaaehtoisilla on omat odotuksensa turvallisuuden suhteen ja turvattomuuden kokemus voi tuottaa rekrytointiongelmia. Riskien arviointiin tulisi kiinnittää huomioita myös Suomessa. (Porkka & Myllymaa 2007, 5-6.)

Ennen arviointia on rajattava riskien arvioinnin painopisteet eli se, kartoitetaanko työntekijöiden turvallisuus- ja terveysriskejä vai myös tietoriskit ja taloudelliset riskit. Vapaaehtoistyön riskikartoituksessa tulisi ensimmäisellä kerralla yleisluontoinen arviointi yleisistä vaaratekijöistä. Yleisluontoista arviointia voidaan täydentää myös myöhemmin. Osallistujia on informoitava arvioinnin tavoitteista, sen toteutuksesta sekä siitä, mistä arvioinnissa on kysymys ja mitkä sen seuraukset

ovat. Informointi on tärkeää vapaaehtoisten perehtymisen ja kiinnostuksen varmistamisen kannalta. Innostus ja ohjeistus vaikuttavat tuloksen luotettavuuteen. (Porkka & Myllymaa 2007, 21-23.)

Arvioinnissa voidaan kartoittaa tehtäviä, toimintoja ja niiden vuoksi aiheutuvia riskejä kuten henkistä kuormittumista tai tapaturmia sekä fysikaalisia, ergonomisia ja kemiallisia vaaratekijöitä. Henkiseen kuormittumiseen liittyviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet ja ilmapiiri tai esimerkiksi käytännön järjestelyt vapaaehtoistyössä. Myös riskien merkittävyyttä voidaan arvioida yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Heidän lisäksi turvallisuusriskit koskevat myös asiakkaita, palkattuja työntekijöitä, yhteistyökumppaneita, opiskelijoita sekä vierailijoita tai muita ulkopuolisia henkilöitä. (Porkka & Myllymaa 2007, 28-32.) Seurakuntien leirityössä voitaisiin ottaa huomioon leiriläisten ja isosten sekä työntekijöiden turvallisuuden lisäksi myös harjoittelijoiden, vierailijoiden kuten esittelijöiden tai vanhempien turvallisuus. Lisäksi voidaan ottaa huomioon myös leirialueelle luvattomasti tulleiden vierailijoiden kuten leirille osallistuneiden nuorten kavereiden turvallisuus.

Vapaaehtoisten tekemien arvioiden kautta voidaan saada varmuus vaaratekijöiden ja puutteiden todellisuudesta sekä olosuhteiden parantamiseen suunnattujen toimenpiteiden toimivuudesta. Lisäksi voidaan ajatella, että riskien arviointi on osa koulutusta, sillä arviointiprosessi informoi vapaaehtoista toiminnan kuormittavista tekijöistä, vaaroista ja mahdollisuudesta suojautua. Tapahtuman esiintymistodennäköisyyttä voidaan arvioida haitalliselle tilanteelle altistuvien henkilöiden lukumäärää, haitallisten tapahtumien esiintymistiheyttä ja kestoja sekä ennakoinnin ja ehkäisyn mahdollisuuksia pohtimalla. Lisäksi punnitaan, kuinka merkittäviä tilanteesta aiheutuvat seuraukset saattaisivat olla. Riskien arvioinnin jäl-

keen voidaan suunnitella turvallisuustoimenpiteitä. (Porkka & Myllymaa 2007, 33-37.)

4 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden ilmiöitä leiri- ja isostoiminnassa esiintyi. Ongelmanasettelu perustui turvallisuuskulttuuriin ja siihen, että osa sen toimintavoista on näkymättömiä. Oletuksena oli, että nuorilla voisi olla tietoa tai kokemuksia, jotka olisivat jääneet työntekijöiden havaintojen ulkopuolelle.

4.1 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen idea kehittyi kirkon laatimien Seurakuntatoiminnan (2007) ja Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan (2006) asiakirjojen ja kirkkohallituksen esittämän opinnäytetyöaiheen pohjalta. Turvallisuusohjeiden päivittämisestä on kulunut paljon aikaa. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana on syntynyt uusia yhteiskunnallisia ilmiöitä, joiden perusteella seurakuntien turvallisuusohjeita voitaisiin kehittää. Tavoitteenani oli selvittää, miten turvallisiksi nuoret ja työntekijät kokevat leiri- ja isostoiminnan. Tarkoitukseni oli myös kartoittaa kehittämisideoita ja lisäkoulutuksen tarvetta sekä isosten että työntekijöiden näkökulmasta. Oletuksena oli, että turvallisuuskulttuuri ja ohjeiden kehittämistarve heijastuisivat myös isosten kokemuksiin. Minua kiinnostivat erityisesti työntekijöiden ja nuorten näkökulmien eroavaisuudet turvallisuuden suhteen.

Tutkimukseni onkin siksi kvantitatiivinen eli määrällinen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineisto saadaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon (Hirsjärvi 2009, 140). Tämä on tärkeää, jotta nuorten ja työntekijöiden kokemuksia olisi helpompi verrata keskenään. Työni hankkeistaja on Nivalan seurakunta, joka koki aiheen

tärkeäksi ja minulle tarjoutui mahdollisuus tehdä kysely heidän seurakunnassaan. Tutkimusongelmani olivat seuraavat:

1. Miten isokset ja seurakunnan työntekijät kokevat saaneensa ohjeistusta ja koulutusta turvallisuuden toteuttamiseen?
2. Miten leiriturvallisuutta voitaisiin kehittää?

4.2 Tutkimusmenetelmät

Kyselyn kohderyhmäksi valittiin aktiivisesti seurakunnassa toimivat isokset, joita oli yhteensä 82. Nuorten joukossa oli sekä leireillä isosen roolissa toimineita että niitä, joilla oli kokemusta ainoastaan omalle rippileirilleen osallistumisesta. Työntekijöistä valittiin yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa niiden työalojen työntekijät, jotka työskentelivät pääsääntöisesti nuorten ja isosten kanssa leireillä eli nuorisotyönohjaajat, papit, diakonit ja kanttorit, joita oli yhteensä 10.

Tutkimukseni toteutustavaksi valitsin kirjallisen kyselyn (LIITE 1), joka toteutettiin Internetissä Webropolin kautta. Nuorten vastaajamäärän nostamiseksi kyselyyn järjestettiin vastausmahdollisuus isoskoulutuksen yhteydessä ja heitä informoitiin tulevasta kyselystä etukäteen. Nuorille järjestettiin kyselypäivänä mahdollisuus vastata älypuhelimien kautta. Ongelmatilanteissa käytettiin paperista kyselyä, jonka vastaukset syötettiin Webropoliin käsin.

Tutkimus toteutettiin valvotusti informoituna kyselynä eli isosia informoitiin kyselyn tarkoituksesta ja samalla varmistettiin, että nuoret keskittyivät kyselyyn vastaamiseen eivätkä esimerkiksi selanneet muita nettisivuja. Lisäksi heitä ohjeistettiin siten, että nuoret, joilla ei ollut leirille osallistumisesta isosen tehtävissä, saivat vastata kysymyksiin omaa rippileirikokemustaan hyödyntäen. Tarkoituksena oli

myös varmistaa, että nuoret kokivat ymmärtäneensä kyselylomakkeen kysymykset. Paikalle saapui 32 nuorta, joista kaikki vastasivat kyselyyn. Lisäksi kyselyn linkki julkaistiin isosten suljetun Facebook-ryhmän sivuilla, jonka kautta saatiin 23 vastausta lisää.

Työntekijät vastasivat kyselyyn Internetin kautta eikä heille tarjottu mahdollisuutta vastata paperillisella kyselylomakkeella, sillä sitä ei katsottu tarpeelliseksi. Kysely lähetettiin sähköpostilla 10 henkilölle. Työntekijöitä muistutettiin vastausmahdollisuudesta sekä työntekijäkokouksessa että sähköpostilla useita kertoja. Työntekijöitä informoitiin kyselyn sulkeutumisesta 31.3. jälkeen. Lisäksi heille annettiin lisäaikaa 1.4. klo 18:00 asti. Nuorten vastausmahdollisuus päättyi samana päivänä. Kyselyyn vastasi yhteensä 6 työntekijää ja 55 nuorta.

Kysymykset valittiin turvallisuuden eri osa-alueiden pohjalta. Ne jaettiin perustietoihin, fyysisen-, sosiaalisen- ja psyykkisen turvallisuuden sekä työntekijöille suunnattuihin erityiskysymysten osa-alueisiin. Lopulliseen lomakkeeseen valikoitui lopulta 25 kysymystä. Ensimmäiset 18 kysymystä olivat työntekijöille ja nuorille yhteisiä, jotta heidän vastauksensa olisivat vertailukelpoisia keskenään. Lisäksi molemmat vastasivat avoimeen kysymykseen numero 25, jonka tarkoituksena oli kartoittaa sekä nuorten että aikuisten kehittämideoita turvallisuuteen liittyvien ohjeiden ja isoskoulutuksen suhteen. Kysymykset 19. - 24. olivat pelkästään työntekijöille suunnattuja kysymyksiä. Kysely ohjasi sekä nuoret että työntekijät automaattisesti heidän omiin kysymyksiinsä.

Kyselyn vastausprosentti oli hyvä ja siksi tulosten perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä. Vaikka työntekijöiden ja isosten vastausprosentit suhteutettiin toisiinsa, on kuitenkin huomioitava, että vastaajaryhmien vastaajamäärässä on suuri ero. Tutkimuksen luotettavuutta saattaa heikentää hieman se, että yksi työntekijöistä

oli ilmoittanut iäkseen 16-17-vuotias. Tällä ei kuitenkaan pitäisi olla suurta merkitystä useimpien kysymysten kohdalla.

5 TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa isos- ja leiritoiminnassa esiintyviä kehittämiskohteita ja sitä, miten turvallisuutta voitaisiin parantaa. Tavoitteena oli selvittää, millaisia fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä isokset ja työntekijät ovat havainneet. Kyselyn tulosten käsittelyssä pyrittiin saamaan esille työntekijöiden ja isosten välisiä eroja tai yhteneväisyyksiä turvallisuuskäsitysten ja -kokemusten suhteen. Pyrkimyksenä oli myös selvittää, oliko työntekijöillä jäänyt havaitsematta sellaista tietoa tai riskejä, joiden kartoittamisessa voitaisiin hyödyntää myös isosten työpanosta.

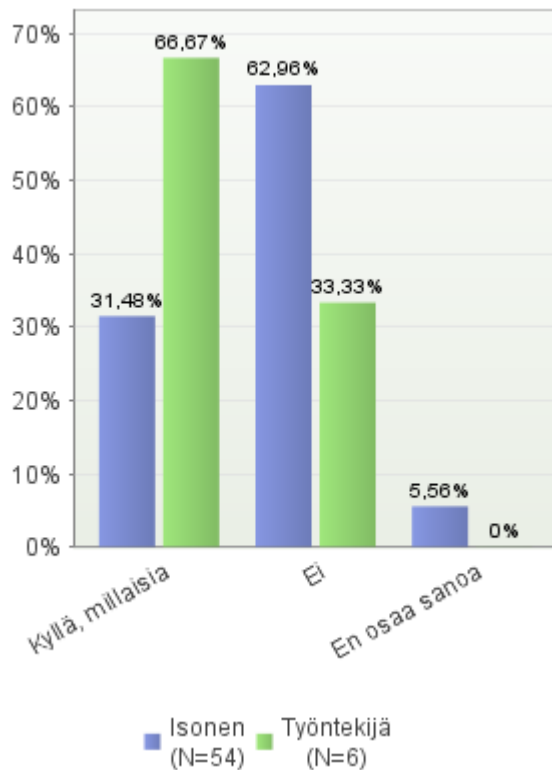
5.1 Taustatiedot

Kyselyyn osallistuneista isosia oli 90,2 % ja työntekijöitä 9,8 %. Suurin osa vastaajista oli naisia. Heidän osuutensa kaikista vastaajista oli jopa kaksi kolmasosaa. Isosten joukossa naisia oli 72,7 %. Työntekijöistä naisia oli puolet. Kaikista vastaajista 15-vuotiaiden osuus oli 36,1 %, 16- ja 17-vuotiaiden osuus 42,6 % ja täysi-ikäisten osuus 21,3 %. Isosten joukossa täysi-ikäisiä nuoria oli 14,5 %. Työntekijöistä yksi oli ilmoittanut olevansa iältään 16-17-vuotias. Noin puolet nuorista oli työskennellyt leirillä isosen asemassa. Työntekijöistä viisi kuudesta ilmoitti osallistuneensa leirille työntekijän asemassa.

5.2 Fyysinen turvallisuus ja siihen liittyvä osaaminen

Vastaajilta kysyttiin aluksi fyysiseen turvallisuuden osa-alueeseen liittyviä kysymyksiä. Tarkoituksena oli kartoittaa heille sattuneiden onnettomuuksien, tapaturmien ja sairaskohtausten määrää sekä mahdollista ulkopuolisista henkilöistä,

päihhteistä, teräaseista aiheutuvaa uhkaa. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa uimataitoaan sekä erilaisten riskien todennäköisyyttä leiri- ja isostoiminnassa.

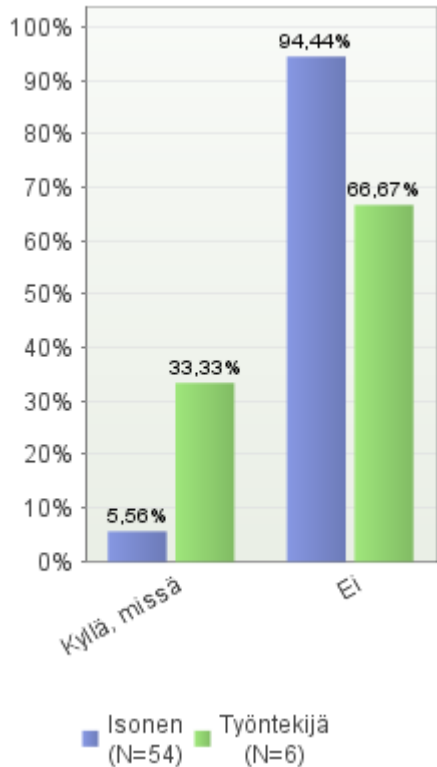
KUVIO 1. Tapaturma-, onnettomuus- ja sairaskohtaushavainnot leiri- ja isostoiminnassa.

Ensimmäiseksi nuorilta ja työntekijöiltä kysyttiin, oliko heidän osallistumillaan leireillä esiintynyt tapaturmia, onnettomuuksia tai sairaskohtauksia (KUVIO 1). Nuorista noin kolmannes ja työntekijöistä kaksi kolmasosaa ilmoitti vastaavanlaisista tapahtumista. Tapaturmista mainitsivat erityisesti henkilöt, joilla ei ollut leirityökokemusta. Maininnat tapaturmista jakoutuivat melko tasaisesti eri ikäryhmien kesken. Vastauksissa mainittuja tapauksia olivat murtumat ja haavat, nenäveren-

vuoto, paha päänsärky, kuume- ja oksennustaudit, nyrjähdykset ja venähdykset, nivelsiteiden revähtämiset, pyörtymiset, kaatumiset sekä muut tapaturmat:

- *astmakohtauksia, venähdyksiä, nyrjähdyksiä ja murtuma*
- *yhdellä tytöllä venähti nilkka*
- *pieniä vahinkoja*
- *pieniä tapaturmia esimerkiksi liikkeessä.*
- *varvas aukesi*
- *murtuneet varpaat, kolahti tuolin jalkaan. revähdyksiä ja nivelsiteiden posahtamisia*
- *Pelatessa jalkapalloa kaatumisia, ei mitään vakavaa*
- *Pikku tapaturmia*
- *Pieniä tapaturmia liikunnan esimerkiksi yhteydessä*
- *Oksennustautia*
- *yksi tyttö potkaisi varpaan tuolin jalkaan ja yksi poika pyörtyi*
- *pieniä nyrjähdyksiä, haavoja tms*
- *murtumia*
- *yhden tytön nilkka nyrjähti*
- *murtunut jalka ja kuumetta on ollu montakertaa ja pari nokka veren vuotoaki*
- *Yhdellä isosella venähti nilkka, kun olimme ulkona pimeäpiilosta.*
- *Yhdellä leirillä leiriläisen nilkka nyrjähti. Muutoin on sattunut kaikenlaista pienempää, haavoja tai muuta sellaista.*
- *murtunut varvas, lieviä vammoja/haavereita joita hoidettu kylmäpussilla*
- *paha päänsärky, kolhuja ulkoleikeissä*
- *Frisbee osui huuleen*

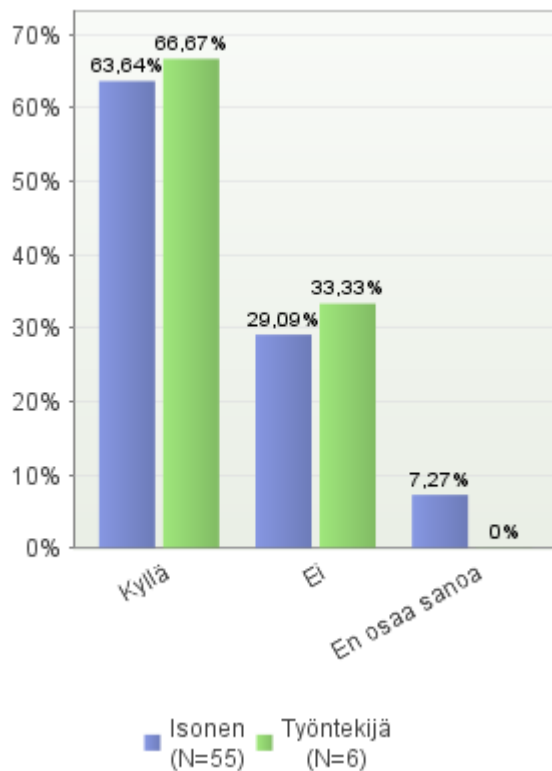
Vastaajilta kysyttiin myös, olivatko he itse joutuneet onnettomuuteen tai oliko heille sattunut jokin tapaturma. Nuorista myöntävästi vastasivat 5,45 % ja työntekijöistä 16,67 %.

KUVIO 2. Vastaajien allergia- ja astmaoireet.

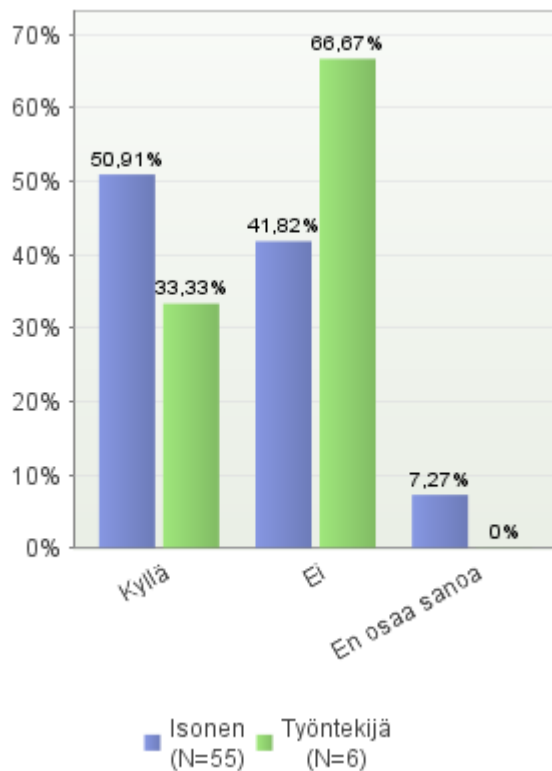
Lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan, olivatko he saaneet allergia- tai astmaoireita leirin aikana ja missä he olivat kyseisiä oireita saaneet (KUVIO 2). Isosista vain 5,56 % raportoi saaneensa vastaavia oireita. Työntekijöiden joukossa myöntävästi vastasi jopa kolmannes. Isosista 16-17 -vuotiaiden mukaan oireita oli esiintynyt rippileirillä ja talviulkoilun rasituksen yhteydessä. Lisäksi yli 18-vuotiaat raportoivat tukkoisuudesta leirillä yöpymisen jälkeen. Vastausten joukossa oli myös mainittu ”homeinen vinnurva”, jolla viitataan mahdollisesti Vinnurvan leirikukseen:

- rippileirillä
- astmaoireita talvella kun ulkoilun yhteydessä tuli räsitystä keuhkoihin
- Lapsikuoron lieerillä on tullut tukkoisuutta yöpymisen jälkeen
- homeinen vinnurva

KUVIO 3. Leirille luvottomasti saapuneita ulkopuolisia havainneet vastaajat.

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin kertomaan, oliko leirille saapunut ulkopuolisia kuten esimerkiksi rippikoululaisten ja isosten ystäviä tai tuntemattomia henkilöitä ilman seurakunnan antamaa lupaa (KUVIO 3). Nuorista kyselyyn vastasi myöntävästi 63,64 %. Myös työntekijöistä suurin osa oli samaa mieltä ja heistä kieltävästi vastasi vain kolmannes. Leirillä työskennelleiden isosten ja työntekijöiden osuus oli 59,38 %. Leirityökokemusta vailla olevista myöntävästi vastasi jopa 68,97 %. Vähiten ulkopuolisia havainneita henkilöitä olivat kaikista ikäryhmistä 16- ja 17 -vuotiaat, joiden myöntävästi vastanneiden osuus oli 46,15 %. 15-vuotiaista jopa 72,73 % ilmoitti leirille tulleista ulkopuolisista.

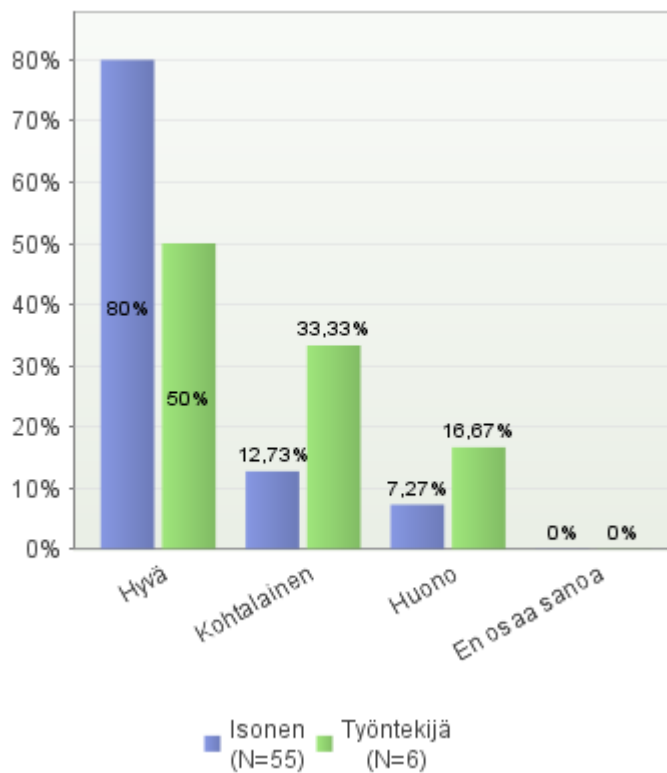

KUVIO 4. Vastaajien havainnot leirille luvattomasti tuoduista päihteistä.

Kyselyssä selvitettiin myös, oliko joku leiriläisistä tai isosista tuonut leirille päihdyttäviä aineita kuten alkoholia, tupakkaa tai huumeita vastoin sääntöjä (KUVIO4). Isosista myöntävästi vastasi noin puolet ja työntekijöistä vain kolmannes. Myöntävästi vastanneiden osuus oli suurin 15-vuotiaiden keskuudessa, joista 54,55 % kertoi jonkun tuoneen päihteitä leirille vastoin sääntöjä. Vähiten päihteistä ilmoittivat 16- ja 17-vuotiaat, joista 42,31 % oli havainnut vastaavaa. Leirillä isosen tai työntekijän roolissa työskennelleiden ja työskentelemättömien välillä ei ollut juurikaan eroa. Heistä noin puolet vastasi kyllä.

Lisäksi vastaajilta kysyttiin, oliko kukaan leiriläisistä tai isosista tuonut leirille teräseita tai vastaavanlaisia vaarallisia esineitä, joilla voisi vahingoittaa muita. Suurin osa vastaajista ilmoitti, ettei kukaan ollut tuonut vastaavanlaisia esineitä leirille. Vaarallisia esineistä ilmoitti vain 3,28 % kaikista vastaajista. Isosten joukossa

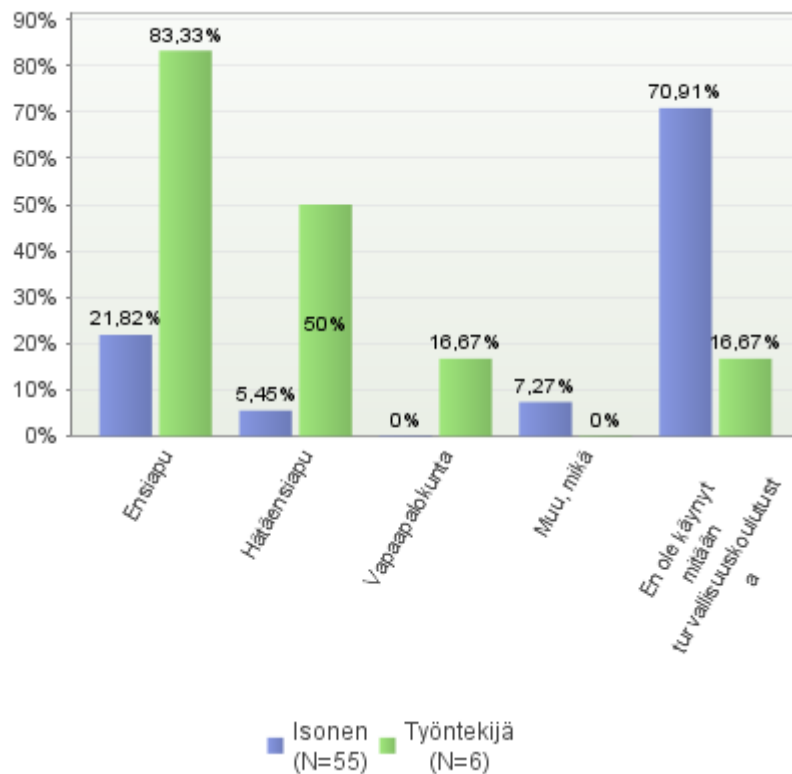
myöntävästi vastanneita oli 1,82 % ja työntekijöiden 16,67 %. 15-vuotiaista myöntävästi vastanneita oli 4,55 % ja yli 18-vuotiaista 7,69 %. 16- ja 17- vuotiaista kukaan ei ollut ilmoittanut havainneensa vaarallisten esineiden kuljettamisesta leirille. Leirillä isosena tai työntekijänä toimineissa henkilöissä ei ollut juurikaan eroa, mutta työskentelemättömien henkilöiden ilmoitusprosentti oli suurempi kuin niiden, joilla oli kokemusta leirityöstä. Leirillä isosena tai työntekijänä toimineista 3,13 % vastasi myöntävästi. Leirityökokemusta vailla olevilla henkilöistä vastaava osuus oli 3,45 %.

KUVIO 5. Vastaajien uimataito.

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa uimataitoaan (KUVIO 5). Isosista uimataitonsa arvioi hyväksi jopa neljä viidestä vastanneesta. Parhaimmaksi oman uimataitonsa arvioivat 15-vuotiaat nuoret, joista 86,36 % uskoi osavansa uida hyvin. 16- ja 17 -vuotiaista vastaavanlaisen arvion teki 69,23 %. Heidän joukossaan kohtalaisen arvion valinnoita oli 19,23 %, mikä oli eniten kaikista ikä-

ryhmistä. Kyseisessä ikäryhmässä oli myös eniten uimataitonsa huonoksi kokevia nuoria. Kaikista isosista kohtalaiseksi uimataitonsa arvioi 12,73 % ja huonoksi 7,27 % nuorista. Työntekijöistä omaa uimataitoaan hyvänä pitivät puolet ja kohtalaise-
na kolmannes vastaajista. Heistä vain yksi kuudesta ilmoitti uimataitonsa huonok-
si.

KUVIO 6. Vastaajien suorittamat turvallisuuskoulutukset.

Seuraavaksi haluttiin tietää, millaisia turvallisuuskoulutuksia isomet ja työntekijät olivat suorittaneet (KUVIO 6). Kaikista vastaajista noin kaksi kolmasosaa totesi, ettei ollut käynyt mitään turvallisuuskoulutusta. Isosten joukossa turvallisuuskou-
lutusta vaille oleviksi itsensä ilmoitti 70,91 % ja työntekijöistä yksi kuudesta vas-
taajasta. Nuorista noin joka viides ilmoitti käyneensä ensiapukurssin ja 5,45 % hä-
täensiapukurssin. Lisäksi 7,27 % kertoi käyneensä jonkin muun turvallisuuskoulu-
tuksen kuten hygieniapassi- tai järjestyksenvalvojakoulutuksen. Työntekijöistä

ensiapukoulutuksen oli käynyt 83,33 %, hätäensiavun puolet sekä vapaapalokuntaan liittyvän koulutuksen yksi kuudesta vastaajasta.

Nuoret ja työntekijät tekivät kyselyn osana myös riskienarvioinnin. Heitä pyydettiin arvioimaan tapaturmien, väkivallan, kaatumisen, putoamisen, myrkytyksen, allergiaoireiden, hukkumisen ja tulipalon todennäköisyyttä. Riskien arviointiasuteikon vaihtoehtoja olivat ”hyvin epätodennäköinen”, ”epätodennäköinen”, ”todennäköinen” ja ”Erittäin todennäköinen”.

Ensimmäiseksi vastaajat arvioivat tapaturmien todennäköisyyttä. Sekä nuorista että työntekijöistä noin puolet arvioi tapaturmien esiintyvyyden epätodennäköiseksi. Epätodennäköisenä riskiä pitivät erityisesti leirillä työskennelleet vastaajat. Saman arvioinnin olivat tehneet erityisesti yli 18-vuotiaat, joista lähes seitsemän kymmenestä vastaajasta uskoi tapaturmien olevan epätodennäköinen. Nuorista 43,64 % valitsi vaihtoehdoista todennäköisen. Todennäköisenä riskiä pitivät erityisesti ne, joilla ei ollut kokemusta leirityöskentelystä. Erittäin todennäköisenä tapaturmia piti kolmannes työntekijöistä ja 3,64 % nuorista.

Väkivaltaa hyvin epätodennäköisenä piti yli puolet vastaajista. Isosten joukossa osuus oli 56,36 % ja työntekijöiden joukossa 66,67 %. Nuorista epätodennäköisenä väkivaltaa piti 32,73 % ja työntekijöistä 16,67 %. Todennäköiseksi sen arvioi 10,91 % nuorista ja 16,67 % työntekijöistä. Leirillä työskennelleet arvioivat väkivallan todennäköiseksi hiukan useammin kuin muut. Myös 15-vuotiaat olivat valinneet vaihtoehdoksi ”todennäköinen” useammin kuin muut. Kaikista vastaajista kukaan vastaajista ei pitänyt kyseistä riskiä erittäin todennäköisenä.

Kaatumista todennäköisenä pitivät 41,82 % nuorista ja puolet työntekijöistä. Kaikista vastaajista lähes kolmannes piti kaatumista erittäin todennäköisenä. Erittäin

todennäköisenä sitä pitivät ne, joilla ei ollut leirityöskentelykokemusta. Heistä kyseisen arvion oli tehnyt 37,93 %, mutta leireillä työskennelleistä vastaajista vain joka neljäs. 15-vuotiaista kaatumista piti erittäin todennäköisenä jopa 40,91 %. Epätodennäköiseksi riskin arvioi vajaa kolmannes nuorista ja kuudennes työntekijöistä. Kaikkein epätodennäköisimpänä riskiä vaikuttivat pitävän erityisesti 16- ja 17-vuotiaat, joista kyseisen vaihtoehdon oli valinnut yli kolmannes nuorista.

Putoamista hyvin epätodennäköisenä piti lähes kolmannes kaikista vastaajista. Nuorten ja työntekijöiden vastausprosentissa ei ollut sen suhteen suurta eroa. Sen sijaan leirillä työskennelleiden ja työskentelemättömien välillä voitiin havaita eroavaisuuksia. Leirille isosena tai työntekijänä osallistuneista riskin arvioi hyvin epätodennäköiseksi 37,5 % ja leirikokemusta vailla olleista vain noin joka neljäs vastaaja. Putoamista pitivät hyvin epätodennäköisenä erityisesti 16- ja 17-vuotiaat, joista kyseisen arvion oli tehnyt 42,31 % vastaajista. Leirillä työskentelemättömät henkilöt uskoivat putoamisen olevan todennäköistä useammin kuin muut vastaajat. Heistä kyseisen arvioin teki 17,24 %, mutta leirillä työskennelleistä vain 12,5 % Todennäköiseksi riskin arvioi kaikkiaan 14,55 % isosista ja yksi kuudesta työntekijästä. Epätodennäköisenä tapahtumia piti yli puolet nuorista ja kolmannes työntekijöistä. Erittäin todennäköiseksi riskin oli arvioinut 1,82 % nuorista ja yksi kuudesta työntekijästä.

Isot pitivät myrkytystä hyvin epätodennäköisenä useammin kuin työntekijät. Heistä kyseisen arvioinnin oli tehnyt jopa yli kaksi kolmasosaa nuorista. Näin oli erityisesti 16- ja 17-vuotiaden keskuudessa. Työntekijöistä vastaavan arvioin oli tehnyt puolet vastanneista. Epätodennäköiseksi riskin arvioi kolmannes työntekijöistä ja lähes joka neljäs nuori. Todennäköisenä riskiä piti 3,7 % nuorista ja yksi kuudesta työntekijästä. Leirillä työskennelleet henkilöt pitivät riskiä todennäköi-

senä tai erittäin todennäköisenä useammin kuin ne, joilla ei ollut leirityöskentelykokemusta.

Sekä nuorten että työntekijöiden arviot olivat allergiaoireiden suhteen samankaltaisia. Nuorista 44,44 % ja työntekijöistä puolet arvioi riskin todennäköiseksi. Kaikista vastaajista kolmannes piti oireita epätodennäköisenä ja 16,67 % erittäin todennäköisenä. 5,56 % nuorista piti oireita hyvin epätodennäköisenä. Arviot jakaantuivat hyvin hajanaisesti leirillä työskennelleiden ja työskentelemättömien kesken. Todennäköisimpänä oireita pitivät 15-vuotiaat, joista lähes kahdeksan kymmenestä piti riskiä joko todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä.

Hukkumista isokset pitivät lähes yhtä epätodennäköisenä kuin työntekijät. Heistä kyseisen arvion teki 54,55 % ja työntekijöistä puolet. Epätodennäköiseksi riskin oli arvioinut lähes kolmannes nuorista ja kuudennes työntekijöistä. Nuorista todennäköiseksi riskin arvioi 7,27 % ja erittäin todennäköiseksi 5,45 %. Työntekijöistä noin joka kolmannes oli arvioinut riskin joko todennäköiseksi tai erittäin todennäköiseksi. Leirillä työskennelleistä henkilöistä riskiä pitivät todennäköisenä 3,13 % ja erittäin todennäköisenä 6,25 % vastaajista. Leirillä työskentelemättömistä henkilöistä todennäköiseksi sen arvioi 13,79 % ja erittäin todennäköiseksi 6,9 % vastaajista.

Kaikista vastaajista noin puolet uskoi tulipalon olevan hyvin epätodennäköinen. Vastaajissa ei ollut juurikaan eroa leirikokeneisuuden suhteen. Epätodennäköisenä sitä piti vajaa kolmannes isosista ja kuudennes työntekijöistä. Todennäköisenä tulipaloa piti 9,09 % nuorista ja kolmannes työntekijöistä. Arvioon uskoi leirillä työskennelleistä 12,5 % ja työskentelemättömistä 10,34 %. Erittäin todennäköiseksi riskin arvioivat ainoastaan nuoret ja heidän joukossaan kyseiseen arvioon uskoi 3,64 % vastaajista. Kyseisen arvion oli tehnyt 6,25 % leirillä työskennelleistä henki-

löistä. Tulipaloa pitivät epätodennäköisimpänä 15-vuotiaat ja todennäköisimpänä yli 18-vuotiaat. Yli 18-vuotiasta todennäköisenä tulipaloa piti lähes joka neljäs ja erittäin todennäköisenä 7,69 %.

5.3 Psykkiset & sosiaaliset ilmiöt

Isosilta ja työntekijöiltä kysyttiin, olivatko he koskaan joutuneet kokemaan leireillä tai isostoiminnassa kiusaamista. Nuorista 12,73 % ja työntekijöistä 66,67 % oli joutunut joskus kiusatuiksi. Eniten kiusaamisesta ilmoittivat yli 18-vuotiaat, joista lähes kolmannes oli vastannut myöntävästi. Vähiten kiusaamisesta olivat kärsineet 16- ja 17-vuotiaat, joista 92,31 % vastasi kieltävästi. 15-vuotiaista vastaajista 22,73 % kertoi tulleen joskus kiusatuiksi. Eniten tällaisiin tilanteisiin olivat joutuneet ne isot ja työntekijät, joilla oli leirikokemusta takanaan. Heistä noin joka viides kertoi kohdanneensa kiusaamista.

Nuorista 5,45 % ilmoitti tulleen usein nolatuiksi. Nuorista 34,55 % ja työntekijöistä puolet kokivat tulleen joskus nolatuiksi. 15-vuotiaista lähes kuusi kymmenestä ja lähes puolet yli 18-vuotiaista vastaajista oli kokenut tulleen nolatuksi. Vähiten kyseisistä tapahtumista ilmoittivat 16- ja 17-vuotiaat, joista 76,92 % vastasi kieltävästi.

Epäasiallista kielenkäyttöä raportoitiin kaikkein eniten. Nuorista vain 12,73 % vastasi kieltävästi. Eniten epäasiallista kielenkäyttöä olivat kohdanneet yli 18-vuotiaat vastaajat, joista yli yhdeksän kymmenestä oli vastannut myöntävästi. Vähiten kyseisiin tilanteisiin olivat joutuneet 16- ja 17- vuotiaat vastaajat, joista 19,23 % ilmoitti, ettei ollut koskaan törmännyt kyseiseen käytökseen. Eniten epäasiallista kielenkäyttöä olivat havainneet vastaajat, joilla ei ollut vielä lainkaan kokemusta

leirillä työskentelystä. Heistä vain 6,9 % kertoi, ettei epäasiallista kielenkäyttöä ollut.

Noin joka kymmenes nuori ilmoitti joutuneensa perättömien huhujen kohteeksi. Työntekijöistä vastaavaa oli kohdannut yksi kuudesta. Tätä esiintyi erityisesti 15-vuotiaiden keskuudessa, joista 18,18 % vastasi myöntävästi. 16- ja 17-vuotiaista huhuista raportoi yhteensä 7,70 % vastaajista. Perättömien huhujen kohteeksi joutuminen koskivat erityisesti niitä, joilla oli kokemusta leirillä työskentelystä. Heidän joukossaan myöntävästi vastanneita oli 12,5 %.

Nuorista 10,91 % oli havainnut, että heistä oli levitetty henkilökohtaista tietoa ilman lupaa. Tiedon levittämisestä kertoi 18,18 % 15-vuotiaista ja 7,69 % 16- ja 17-vuotiaista nuorista. Yli 18-vuotiaat eivät kertoneet vastaavanlaisista tapahtumista. Leirillä työskennelleisiin verrattuna henkilökohtaista tietoa oli levitetty runsaammin niistä vastaajista, joilla ei ollut leirityöskentelykokemusta. Heistä 13,79 % vastasi joutuneensa joskus tällaisen teon kohteeksi.

14,55 % nuorista ilmoitti, että heistä oli julkaistu kuvia internetiin ilman lupaa. Kuvien levittämisestä raportoi lähes kolmannes 15-vuotiaista ja 7,69 % yli 18-vuotiaista nuorista. Toiminnan kohteeksi olivat joutuneet erityisesti ne vastaajat, joilla ei ollut kokemusta leirillä isosena tai työntekijänä työskentelemisestä. Heistä 17,24 % vastasi, että heistä oli joskus julkaistu kuvia ilman lupaa.

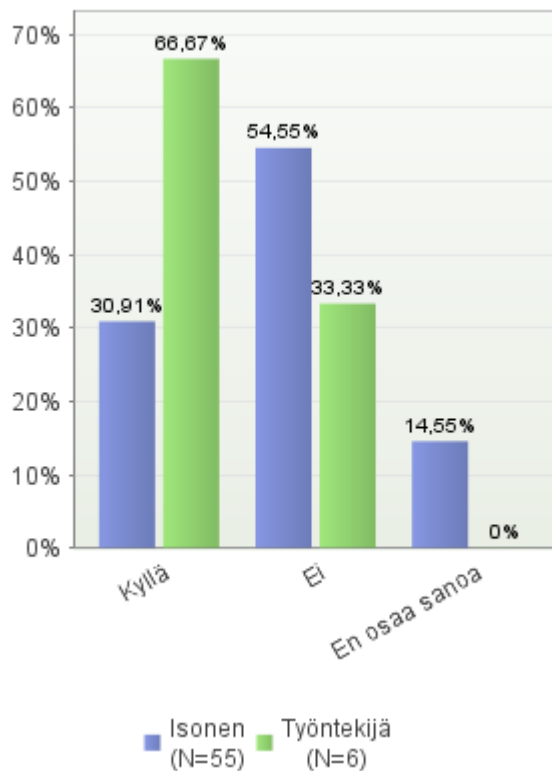
Työntekijät eivät havainneet rasismia leireillä tai isostoiminnassa. Kaikista nuorista 3,64 % kertoi havainneensa rasismia usein ja 7,27 % joskus. 15-vuotiaista vastaajista rasismia oli kohdannut usein 4,55 % ja joskus 13,64 % nuorista. 16- ja 17-vuotiaista vastaavaa toimintaa oli havainnut yhteensä 7,70 %. Rasismista raportoi-

vat lähes yhtä paljon ne, joilla oli kokemusta leirillä työskentelystä, kuin ne, joilla kokemusta ei ollut.

Väkivaltaa oli kohdannut yhteensä 7,27 % nuorista. Yksi kuudesta työntekijästä ilmoitti kohdanneensa väkivaltaa. 16- ja 17- vuotiaat olivat yksimielisiä siitä, etteivät olleet joutuneet väkivallan uhriksi. 15-vuotiaista väkivaltaa oli kohdannut 13,64 % nuorista. Yli 18-vuotiaista väkivallasta oli ilmoittanut 15,38 %.

Varkauden kohteeksi oli joutunut yhteensä 9,09 % nuorista ja 7,69 % 16- ja 17 -vuotiaista. Eniten varkauksia olivat havainneet 15-vuotiaat, joista yli 18 % kertoi joutuneensa uhriksi. Työntekijöistä yksi kuudesta työntekijästä ilmoitti joutuneensa varkauden kohteeksi. Eniten varkauksien kohteeksi olivat joutuneet ne, joilla ei ollut kokemusta leirityöskentelystä isosen tai työntekijän asemassa. Heistä 3,45 % kertoi joutuneensa usein ja 10,34 % joskus varkauden kohteeksi.

Nuorista 5,55 % kertoi joutuneensa seksuaalisten vihjailujen kohteeksi. Tästä ilmoittivat etenkin 15-vuotiaat, joista lähes joka kymmenes oli saanut ehdotuksia. Lähes joka kymmenes 15-vuotiaista ja 3,85 % 16- ja 17-vuotiaista nuorista vastasi joutuneensa sopimattoman koskettamisen tai tekstiviestien kohteeksi. Työntekijöistä ja yli 18-vuotiaista kukaan ei kertonut sopimattomasta koskettamisesta tai seksuaaliviritteisistä tekstiviesteistä. Yksi kuudesta työntekijästä ja 7,69 % yli 18-vuotiaista vastaajista kertoi joutuneensa seksuaalisten vihjailujen kohteeksi. Seksuaalisävytteisiä tekstiviestejä olivat vastaanottaneet erityisesti leirityöskentelykokemuksesta osattomat, joista 6,9 % oli vastannut myöntävästi.

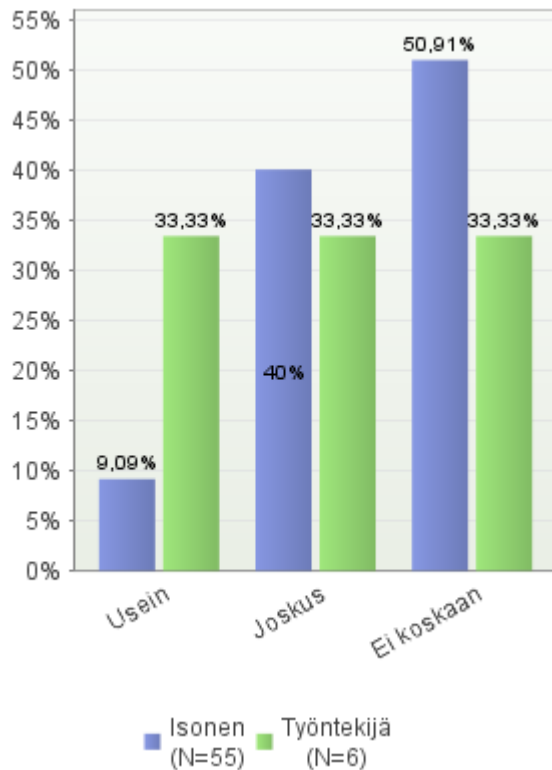

KUVIO 7. Kiusaamisen, seksuaaliseen häirinnän ja väkivallan puuttumisyriytykset.

Isosilta ja työntekijöiltä kysyttiin myös, olivatko he puuttuneet kiusaamiseen, seksuaaliseen häirintään tai väkivaltaiseen tilanteeseen (KUVIO 7). Yli kolmannes vastaajista totesi puuttuneensa kyseisiin tapahtumiin. Työntekijöistä vain kolmannes vastasi kieltävästi. Ikäryhmistä 15-vuotiaat vastasivat eniten kielteisesti ja heidän joukossaan tapahtumiin puuttumatta jättäneitä oli 63,64 %. 16- ja 17-vuotiaista tapahtumiin oli puuttunut vain 34,62 %. Yli 18-vuotiaista vain hieman yli puolet kertoi toimineensa kyseisessä tilanteessa. Leireillä työskennelleistä isosista ja työntekijöistä vain vajaa puolet kertoi puuttuneensa kiusaamiseen, seksuaaliseen häirintään tai väkivaltaiseen tilanteeseen. Vain noin viidennes leirikemusta vailla olevista isosista ja työntekijöistä totesi vastaavaa.

Vastaajilta haluttiin selvittää, olivatko he pelänneet tai säikähtäneet leirillä turvallisuutensa puolesta. Suurin osa eli 90,91 % isosista ja 83,33 % työntekijöistä ei ko-

kenut olleensa peloissaan leirin aikana. Kaikista ikäryhmistä eniten leirillä turvallisuutensa puolesta pelänneitä olivat olleet 16- ja 17-vuotiaat vastaajat, joista 11,54 % oli vastannut ”kyllä”. Toisaalta leirityökokemusta vailla olevista vastaajista pelänneiden osuus oli suurempi kuin niiden, joilla oli leirityökokemusta takanaan. Heidän joukossaan turvallisuutensa puolesta huolestuneita oli 13,79 %.

KUVIO 8. Vastaajien kokemukset stressistä.

Seuraavaksi vastaajilta selvitettiin, olivatko he kokeneet stressiä ennen leiriä tai sen aikana (KUVIO 8). Isosista lähes puolet ja työntekijöistä kaksi kolmasosaa oli kokenut stressiä joskus tai usein. 15-vuotiaista puolet ei ollut koskaan kärsinyt stressistä. 16- ja 17-vuotiaista lähes kuusi kymmenestä oli vastannut kärsivänsä stressistä joskus tai usein. Yli 18-vuotiaista 61,54 % ei ollut koskaan kokenut stressiä. Leirityökokemusta vailla olevat vastaajat kärsivät stressistä useammin kuin leirillä työskennelleet henkilöt.

5.4 Osallisuus, vaikuttaminen ja ohjeistukset

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin arvioimaan erilaisia leiri- ja isostoimintaan liittyviä väittämiä. Ensimmäiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, olivatko he samaa mieltä siitä, että heidän työkykynsä on hyvä. Työkykyyn oltiin yleisesti ottaen tyytyväisiä. Nuorista täysin samaa mieltä oli seitsemän kymmenestä vastaajasta ja työntekijöistä kaksi kolmasosaa. Loput vastaajista oli osittain samaa mieltä. 15-vuotiaat arvioivat työkykynsä heikommaksi kuin muut.

41,82 % nuorista ja puolet työntekijöistä oli täysin samaa mieltä siitä, että leireillä on tarpeeksi vapaahetkiä ja taukoja. Osittain eri mieltä oli yksi kuudesta työntekijästä. Vapaahetkiin tyytymättömämpiä olivat isokset, joista joka viides kertoi olevansa osittain ja 9,09 % täysin eri mieltä. Eniten eri mieltä olivat 15-vuotiaat, joista lähes kuusi kymmenestä oli joko osittain tai täysin eri mieltä. 16- ja 17-vuotiaista osittain tai täysin eri mieltä oli 11,54 %. Yli 18-vuotiaista osittain eri mieltä oli 7,69 %. Leirillä työskennelleiden ja työskentelemättömien mielipiteet vaihtelivat jonkin verran. Leirillä työskentelemättömistä vastaajista osittain eri mieltä oli 34,48 % ja täysin eri mieltä 13,79 %. Leirikokemusta kartuttaneista vastaajista eri mieltä oli noin joka kymmenes vastaaja.

Nuorista noin neljännes ja työntekijöistä kolmannes oli täysin samaa mieltä siitä, että he nukkuivat leirin aikana tarpeeksi. Vain vajaa kolmannes nuorista oli joko osittain tai täysin eri mieltä. Työntekijöistä joka kolmas oli täysin eri mieltä. 15-vuotiaista vain hieman yli puolet kertoi olevansa täysin tai osittain samaa mieltä. Noin joka viides 16- ja 17-vuotias ja noin joka kuudes 18 vuotta täyttänyt oli eri mieltä. Pelkästään omalle rippileirilleen osallistuneista yli kolmannes vastaajista oli eri mieltä riittävästä yöunen saannista.

58,18 % isosista ja kaksi kolmesta työntekijästä piti ryhmähenkeä ja keskinäistä luottamusta hyvänä. Osittain samaa mieltä oli yli kolmannes kaikista vastaajista. Kukaan työntekijöistä ei ollut eri mieltä. Nuorista osittain tai täysin eri mieltä oli 5,46 % nuorista. 15-vuotiaista eri mieltä oli noin joka kymmenes vastaaja. Leirillä työskentelemättömien joukossa eri mieltä olleiden vastaajien osuus oli yli kaksinkertainen leirillä työskennelleisiin verrattuna.

Kaikki työntekijät ja 58,18 % isosista kokivat, että heitä kuunneltiin, kohdeltiin tasa-arvoisesti sekä heidän mielipiteensä huomioitiin. Lähes kolmannes isosista oli osittain samaa mieltä. Osittain tai täysin eri mieltä oli 9,09 % nuorista. 15-vuotiaista noin joka seitsemäs ja 16-tai 17-vuotiaista 7,69 % koki, ettei heitä oltu huomioitu tarpeeksi. Leireille isosena tai työntekijänä osallistuneista eri mieltä oli 6,26 %.

Turvallisuuden liittyviä ohjeistuksia helposti ymmärrettävinä piti viisi kuudesta työntekijästä ja seitsemän kymmenestä nuoresta. Osittain samaa mieltä oli 23,64 % nuorista ja 16,67 % työntekijöistä. Isosista 3,64 % kertoi olevansa osittain tai täysin eri mieltä. Iältään nuoret olivat 15 -17-vuotiaita.

87,27 % nuorista tiesi, keneen heidän tuli ottaa yhteyttä tai kenelle heidän tulisi kertoa, mikäli leirillä sattuisi uhkaavia tilanteita. Osittain samaa mieltä oli yli kymmenes nuorista. 1,82 % nuorista ilmoitti olevansa täysin eri mieltä asiasta. Kaikki eri mieltä olleet isokset olivat iältään 15-vuotiaita leirillä työskennelleitä isosia. Kukaan leirillä työskentelemättömistä nuorista tai työntekijöistä ei kertonut olevansa eri mieltä väittämän suhteen.

Nuorista 78,18 % ja työntekijöistä 83,33 % uskoi hallitsevansa oman tehtävänsä ja tietävänsä, mitä heidän tulee isostoiminnassa tai leirillä toimiessaan tehdä. Osit-

tain samaa mieltä oli 18,18 % nuorista ja 16,67 % työntekijöistä. 3,64 % nuorista ilmoitti olevansa osittain tai täysin eri mieltä. He olivat iältään 15 -17-vuotiaita ja noin puolet heistä oli työskennellyt leirillä isosena.

Sääntöjen noudattamista tärkeänä turvallisuuden kannalta piti 87,27 % nuorista. Noin joka kymmenes nuori oli osittain samaa mieltä. 1,82 % isosista kertoi olevansa täysin eri mieltä väittämän suhteen. Kyseessä olivat nimenomaan isokset, joilla oli leirikokemusta. Leirillä työskentelemättömien nuorten keskuudessa ei esiintynyt eriäviä mielipiteitä. Yli 16-vuotiaiden keskuudessa vastaajat olivat joko osittain tai täysin samaa mieltä väittämän suhteen. Työntekijät olivat yksimielisiä siitä, että sääntöjen noudattaminen oli tärkeää leirin turvallisuuden kannalta.

Työntekijöistä 60,0 % ja nuorista vajaa kolmannes koki saaneensa palautetta turvallisuuteen liittyvästä toiminnastaan. Nuorista yli kolmannes ja työntekijöistä joka viides oli osittain samaa mieltä. Osittain eri mieltä oli 7,27 % ja täysin eri mieltä 12,73 % isosista. Työntekijöistä täysin eri mieltä oli joka viidennes. Palautteen saamiseen tyytymättömmimpiä olivat erityisesti 16- ja 17-vuotiaat, joista yli viides osa ilmoitti olevansa täysin tai osittain eri mieltä. Lähes puolet eri mieltä olleista henkilöistä oli työskennellyt leirillä isosena tai työntekijänä.

Nuorista noin joka kuudes ja työntekijöistä joka kolmas toivoi, että seurakunta järjestäisi enemmän turvallisuuskoulutusta. Osittain samaa mieltä oli vajaa kolmannes nuorista ja puolet työntekijöistä. Nuorista osittain eri mieltä oli joka neljännes ja työntekijöistä joka kuudes. Täysin eri mieltä oli 14,55 % nuorista. Turvallisuuskoulutusta toivoivat erityisesti 16- ja 17-vuotiaat, joista yli viidesosa oli täysin samaa mieltä väittämästä. 18-vuotiaista täysin samaa mieltä oli 15,38 % vastaajista. Vähiten koulutusta toivoivat 15-vuotiaat sekä leirillä työskentelemättömät henkilöt, joista lähes puolet oli osittain tai täysin eri mieltä asiasta.

Useimmat vastaajat eivät nähneet turvallisuuskoulutuksen kehittämisen tarvetta.

Osa vastaajista koki nykyisen koulutuksen riittäväksi:

- *En mitenkään , näin on tosi hyvä*
- *näin on hyvä*
- *Olen tyytyväinen nykyisiin*
- *Turvallisuuteen liittyvät ohjeet ovat hyviä ja isoskoulutus on myös hyvä sekä selkeä. En osaa sanoa.*
- *Kaikki hyvin turvallisuuden osalta! :)*

Osa vastaajista ei osannut sanoa tai vastasi, ettei tiennyt, olisiko koulutukseen tarvetta. Vastausten joukossa oli kuitenkin joitakin kehittämisideoita:

- *Isoskoulutuksen osaksi pitänee tulevaisuudessa ottaa myös perusensiavun antamiseen*
- *Sketsi harjoitukset*
- *Isosille voitaisiin isoskoulutuksen yhteydessä järjestää lyhyt EA-koulutus.*
- *Pidettäisiin turvallisuuskoulutusta !*
- *Turvallisuuskoulutusta lisää. Isoskoulutuksessa ei kehitettävää. Isosten leirejä lisää, jotta voidaan kasvattaa isosten välistä ryhmähenkeä.*

5.5 Työntekijöiden turvallisuustuntemus

Yleisesti kaikille vastaajille tarkoitettujen kysymysten lisäksi, kysely sisälsi myös työntekijöille tarkoitettuja erityiskysymyksiä. Kyseinen erityisosio sisälsi kysymykset 19. – 24. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, olivatko työntekijät tutustuneet Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin (2006) tai Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeisiin (2007). Kolmannes vastaajista kertoi

tutustuneensa molempiin. Toinen kolmannes vastaajista oli tutustunut vain retki- ja leiritoimintaan liittyviin ohjeisiin ja joka kuudes vastaaja oli tutustunut vain seurakuntatoiminnan ohjeisiin. Vain yksi kuudesta vastaajasta ilmoitti, ettei ollut tutustunut kumpaankaan.

Seuraavaksi työntekijöiltä kysyttiin, olivatko he tutustuneet ohjeissa mainittuihin lakeihin. Parhaiten tunnettuja lakeja olivat Henkilötietolaki (523/1999), Perusopetuslaki (468/2003 tai 379/2011), Tupakkalaki (693/1976) ja Työturvallisuuslaki (738/2002), joihin oli tutustunut kaksi kolmesta vastaajasta. Seuraavaksi tunnetuimpia lakeja ja asetuksia olivat Pelastuslaki (468/2003 tai 379/2011), Työsuojelun valvontalaki (44/2006) sekä Sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005), joihin oli tutustunut puolet työntekijöistä. Kolmannes vastaajista oli tutustunut Alkoholilakiin (1143/1994), Kuluttajansuojalakiin (38/1978), Liikennevakuutuslakiin (279/1959), Tapaturmavakuutuslakiin (608/1948), Työterveyshuoltolakiin (1383/2001) sekä Valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta (787/2003 tai 407/2011).

Heikoimmin tunnettuja lakeja, asetuksia ja päätöksiä olivat Elintarvikelaki (23/2006), Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1016/2004), Kokoontumislaki (530/1999), Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) tai nykyinen Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011), Terveysturvallisuuslaki (763/1994), Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004) sekä Valtioneuvoston päätös henkilösuojaimista (1406/1993), joihin oli tutustunut vain yksi kuudesta vastaajasta.

Lisäksi vastaajilta haluttiin selvittää, olivatko he tutustuneet uuteen voimaan astuneeseen lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Puolet vastaajista kertoi tutustuneensa lakiin pyytämättä kuitenkaan varsinaista rikosrekisteriotetta. Kuudennes vastaajista ilmoitti sekä tutustuneensa lakiin, että pyytäneensä kyseisen otteen. Vain kolmannes vastaajista ei ollut tutustunut uuteen lakiin lainkaan.

Seuraavaksi kyselyssä selvitettiin, olivatko vastaajat selvittäneet ja tarkistaneet ulkopuolelta järjestettyjen tapahtumajärjestäjien vakuutusten olevan kunnossa. Kolmannes vastaajista totesi, ettei ollut käyttänyt tällaisia palveluja. Puolet vastaajista ilmoitti, ettei ollut tarkistanut asiaa. Yksi kuudesta vastaajasta totesi tarkistaneensa ulkopuolisten tapahtumajärjestäjien vakuutusten olevan kunnossa.

Työntekijöiltä kysyttiin myös, olivatko he tietoisia siitä, missä seurakunnan leirikeskuksen turvallisuusvälineet sijaitsivat. Kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoitti tietävänsä turvallisuusvälineiden sijainnin.

Seuraavaksi työntekijöitä pyydettiin arvioimaan erilaisia väittämiä. Viisi kuudesta vastaajasta totesi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että he olivat tutustuneet nuorten leireille ilmoittamiin ennakkotietoihin, vaikka he eivät olisi niitä itse henkilökohtaisesti selvittäneet. Loput vastaajat olivat osittain samaa mieltä. Puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että seurakunnan tilojen, piha-alueiden ja turvalaitteiden toimivuus tarkistettiin tarpeeksi usein. Kolmannes totesi olevansa osittain samaa mieltä ja yksi kuudesta vastaajasta ei osannut sanoa mielipidettään. Kaksi kolmesta oli täysin ja yksi kuudesta vastaajasta osittain samaa mieltä siitä, että sijaiset oli perehdytetty tarpeeksi hyvin tehtäviinsä. Yksi kuudesta vastaajasta totesi olevansa osittain eri mieltä asiasta. Kaikki työntekijät olivat yksimielisiä henkilöstön riittävydestä.

5.6 Johtopäätökset

Tapaturmia raportoitiin kaikissa ikäryhmissä. Työntekijät raportoivat sekä oma-kohtaisista että leirillä todistamistaan tilanteista useammin kuin nuoret. Yleisimpiä tapaturmia olivat erilaiset nyrjähdykset ja venähdykset. Tapaturmien esiintyvyys jakaantui melko tasaisesti eri-ikäryhmien kesken. Tapaturmia luonnehdittiin pieniksi. Vastauksissa mainintoja saivat erityisesti liikuntatilanteet. Nuorten tapaturmat ilmenevätkin usein juuri liikunta-aktiiviteeteissa ja ovat hyvin yleisiä.

Nuorten allergia- ja astmaoireiden esiintyvyys vastasi tilastoja. Oireista raportoivat molemmat vastaajaryhmät. Huomionarvoista tuloksissa oli se, että kyseisistä oireista kärsivät erityisesti työntekijät. Huolestuttavana piirteenä voidaan pitää tuloksissa mainittua tukkoisuutta ja jopa viittausta mahdolliseen homeongelmaan. Toisaalta ei ole yllättävää, että kosteusvauriot voivat aiheuttaa erilaisia ongelmia. Mikäli kosteusvaurioita epäillään, tulisi asiaa selvittää tarkemmin. Mikäli vaurio löytyisi, se selittäisi vastaajien väliset erot, sillä työntekijät altistuisivat sille todennäköisesti nuoria useammin. He viettävät työnsä puolesta enemmän aikaa leireillä ja leirikeskuksissa.

Tutkimuksessa nousivat esille erityisesti leirin ulkopuolisiin henkilöihin ja päihteisiin liittyvät ongelmat. Ulkopuolisiin liittyvät ongelmat tiedostettiin molempien vastaajaryhmien joukossa. Erikoisena havaintona voidaan pitää eroa leirillä työskennelleiden ja työskentelemättömien henkilöiden välillä. Heidän joukossaan myöntävästi vastanneiden osuus oli suurempi suhteessa muihin vastaajiin. Leirillä työskentelemättömät henkilöt ovat enimmäkseen 15-vuotiaita isosia. Tästä voitaisiin tehdä se johtopäätös, että työntekijöiden ja vanhempien isosten tiedossa eivät välttämättä ole kaikki edeltävän rippikoulunkauden aikana leirillä luvattomasti vierailleet henkilöt.

Toisaalta työntekijöiden ja 15-vuotiaiden vastaajien vastaukset olivat usein lähempänä toisiaan kuin vanhempien isosten ja työntekijöiden. Mielenkiintoista tuloksissa on se, että yli 18-vuotiaat ilmoittivat päihteistä 15-vuotiaita useammin. Tämä saattaa johtua tosin siitä, että yli 18-vuotialla on enemmän kokemusta leirityöskentelystä. Erityisesti 16-17-vuotiaat isokset vaikuttavat havaitsevan päihteisiin, ulkopuolisiin ja leirille kuljetettuihin vaarallisiin esineisiin liittyviä ongelmia vähiten. Mahdollista taustalla olevaa syytä on hyvin vaikea arvioida. Toisaalta työntekijöillä on todennäköisesti enemmän kokemusta ongelmien havaitsemisesta kuin nuorilla. He raportoivat teräaseista tai vastaavanlaisista vaarallisista esineistä useammin kuin muut vastaajat.

Nuorten ja työntekijöiden riskienarvioinnit erosivat jonkin verran toisistaan. Erot vaihtelivat eri tilanteiden suhteen. Esimerkiksi allergiaoireita tai kaatumista koskevan arvioinnin tulokset olivat hyvin samankaltaisia molemmissa vastaajaryhmissä. Nuorten ajattelun kehitys on vielä kesken, eivätkä he välttämättä osaa arvioida kaikkia itseensä tai muihin kohdistuvia riskejä. Esimerkiksi 15-vuotiaat pitivät tulipaloa hyvin epätodennäköisenä useammin kuin muut ikäryhmät. Huomionarvoisena voidaan pitää sitä, että leirillä työskennelleet henkilöt arvioivat väkivallan todennäköiseksi hiukan useammin kuin ne, jotka eivät olleet toimineet isosena tai työntekijänä leiriolosuhteissa.

Tuloksissa nousi esiin kaikkien turvallisuusalueiden teemoja, mikä ei ollut yllättävää. Vastaajat ilmoittivat eniten epäasiallista kielenkäytöstä, nolaamisesta, kiusaamisesta sekä kuvien julkaisemisesta nettiin ilman lupaa. Vastauksissa oli myös pieniä viittauksia muihin negatiivisiin ilmiöihin. Näitä olivat varkaudet, rasismi, henkilökohtaisen tiedon levittäminen, perättömien huhujen kohteeksi joutuminen,

väkivalta, sekä seksuaaliset vihjailut, seksuaalisviritteiset tekstiviestit ja sopimaton koskettaminen.

Vastauksissa nousi esille myös se, etteivät 15-vuotiaat useinkaan puuttuneet kiusaamiseen, seksuaaliseen häirintään tai väkivaltaiseen tilanteeseen. Onkin pohdittava, onko kyse mahdollisesti siitä, että 15-vuotiaat ovat esimerkiksi arkoja kertomaan tällaisista tilanteista työntekijöille vai siitä, ettei heillä itsellään ole riittävää osaamista tilanteisiin puuttumiseksi. On myös tärkeää huomioida, etteivät työntekijät havainneet rasismia nuorten kokemuksista huolimatta. Tästä herääkin kysymys, ovatko nuoret ovat ymmärtäneet rasismiin liittyvän käsitteen vai esiintyykö leiri- ja isostoiminnassa todellakin sellaisia ilmiöitä, joita työntekijät eivät ole havainneet lainkaan.

Leiri- ja isostoiminnan ilmapiiri oli yleisesti ottaen viihtyisä. Työntekijät kokivat ryhmähengen paremmaksi kuin nuoret. Nuorten joukossa oli kuitenkin hieman myös eriäviä mielipiteitä. Eri mieltä olivat erityisesti 15-vuotiaat vastaajat. Osa vastaajista kaipasi enemmän unta ja vapaahetkiä leirillä ollessaan. Näin oli erityisesti nuorimpien isosten keskuudessa. Lisäksi stressiä esiintyi niin nuorten kuin työntekijöiden joukossa. Työntekijät kärsivät siitä tosin useammin kuin isokset. Heidän vastuunsa leiriturvallisuudesta onkin paljon suurempi kuin nuorten.

Turvallisuuskoulutusta toivoivat erityisesti työntekijät ja yli 16-vuotiaat isokset. 16-17-vuotiaat tyytymättömiä turvallisuustoiminnasta saatavaan palautteen määrään. Kaikki 15-vuotiaat eivät tieneet keneen heidän tulisi ottaa yhteyttä ongelmatilanteissa. Ohjeiden ymmärrettävyyteen ja oman tehtävän hallintaan liittyviä ongelmia esiintyi hieman 15-17-vuotiaiden keskuudessa. Turvallisuuskoulutuksen lisääminen voisi tärkeää erityisesti tehtävähallinnan kannalta. Tulosten perus-

teella herääkin kysymys, uskaltavatko nuoret kysyä neuvoja työntekijöiltä ongelmatilanteissa ja myöntää, etteivät he ole ymmärtäneet kaikkea.

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet (2006) tunnettiin paremmin kuin Seurakuntatoiminnan (2007), mikä oli aikaisemman aiheesta tehdyn opinnäytetyötutkimuksen (Rämä 2010) perusteella ennustettavaa. Erityisen tyytyväisiä vastaajat olivat leirien henkilöstön määrään. Työntekijät olivat myös pääosin tyytyväisiä seurakunnan turvallisuuslaitteiston sekä tilojen ja muiden alueiden tarkistamiseen ja sijaisten perehdytykseen. On tosin huolestuttavaa, että jopa kolmannes vastaajista ei tiennyt missä leirikeskuksen turvallisuusvälineet kuten esimerkiksi palosammutin tai sammutuspeite sijaitsevat. Tämä herättää väistämättä kysymyksen, onko esimerkiksi viimeisimmästä evakuointiharjoituksesta kulunut liikaa aikaa.

Lisäksi on huomionarvoista, ettei ulkopuolelta ostettujen palveluiden järjestäjien vakuutusten voimassaoloa ole tarkistettu. Seurakuntatoiminnan sekä seurakunnan retki- ja leiritoiminnan ohjeita voitaisiin päivittää esimerkiksi tämän asian osalta. Vakuutusten tarkistaminen saattaisi ennaltaehkäistä onnettomuuksien, tapaturmien ja sairaskohtauksien jälkipuintiin liittyviä ongelmia ja ristiriitoja. Tämän vuoksi ohjeisiin voitaisiin lisätä suositus vakuutusten tarkistamisesta ja painottaa sen tärkeyttä. Erittäin positiivisena yllätyksenä tuloksissa voidaan pitää sitä, että työntekijät ovat tutustuneet uuteen lakiin vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Laki on melko tuore eikä sitä ole mainittu Seurakuntatoiminnan (2007) tai Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeissa (2006). Kyseinen laki ja muut lakimuutokset voitaisiin kirjata uusiin turvallisuusohjeisiin.

6 POHDINTA

Tavoitteenani oli selvittää, miten turvalliseksi nuoret ja työntekijät kokevat leiri- ja isostoiminnan sekä mahdollisia eroja vastaajien välillä. Halusin myös selvittää, oliko vastaajilla tarvetta turvallisuuskoulutuksen lisäämiseen. Mielestäni kyselylomakkeen kysymykset vastasivat tutkimusongelmiani hyvin, sillä ne toivat esiin kehittämiskohteita. Turvallisuuteen liittyvät näkemyserot nuorten ja työntekijöiden välillä saatiin esille. Kysymykset olisi tosin pitänyt jaotella paremmin eri kategorioihin tulosten systemaattisemman läpikäymisen ja tulkinnan helpottamiseksi, sillä materiaalia oli todella paljon. Tämä oli tosin vaikeaa, sillä eri turvallisuuden osa-alueet olivat osittain päällekkäisiä.

Lisäksi kysymysten valikoinnin teki haastavaksi se, että aihe oli todella laaja eikä kaikkea turvallisuuteen liittyvää ollut mahdollista kysyä. Kehittämideoihin liittyvä kysymys olisi pitänyt muotoilla jotenkin toisin, sillä kehittämisideoita saatiin melko vähän niin nuorilta kuin aikuisiltakin. Kysymyksen olisi voinut kenties saattaa mielenkiintoa herättävämpään muotoon. Tutkimuksen aihepiiriin perehtymisessä ongelmia tuotti myös se, että kirjallisuutta ei ollut saatavilla lähialueilla. Osa tärkeästä materiaalista jäi kokonaan saamatta. Teoriaosa painottui erityisesti nuorten turvallisuuteen aihepiirin laajuuden vuoksi, sillä samat turvallisuuteen liittyvät riskit ja ilmiöt koskevat joka tapauksessa myös työntekijöitä. Vaarojen ehkäiseminen on kokonaisvaltaista riskinhallintaa, joten nuoriin liittyvien riskitekijöiden kartoittaminen ja vähentäminen edistää myös muun työyhteisön turvallisuutta.

Kysymyksistä jäi puuttumaan myös syrjintään liittyvä kysymys, joka olisi pitänyt esittää rasismiin ja kiusaamiseen liittyvien kysymysten rinnalla. Tämä oli täysin tahaton virhe, joka havaittiin vasta kyselylomakkeen laadinnan jälkeen. Syrjinnän

mainitseminen kysymyksissä olisi voinut vaikuttaa tuloksiin tai tuoda esiin tärkeää tietoa. Lisäksi pohdin, olivatko monivalinnat liian pitkiä ja vaikuttivatko ne vastaajien motivaatioon. Toisaalta olen tyytyväinen kyselyn vastausprosenttiin. Isosten aktiivisuus oli erittäin positiivinen yllätys, jota en osannut odottaa. Työntekijöiden vastausprosentti jäi hieman odotettua alhaisemmaksi, mutta se oli kuitenkin tarpeeksi korkea vastaajaryhmien vertailemiseksi.

Tulevaisuudessa tehtävät jatkotutkimukset voitaisiinkin keskittää yhteen turvallisuuden osa-alueeseen kerrallaan. Tulokset olivat mielestäni mielenkiintoisia ja hyödyttävät todennäköisesti myös Nivalan seurakuntaa. Anonyymien kyselyn kautta saatiin todennäköisesti selville sellaisia kokemuksia ja mielipiteitä, joista nuoret eivät olisi valmiita kertomaan työntekijöille kasvotusten. Kokemukset saatiin myös tilastoitua helposti verrattavaan muotoon. Tulokset voivat antaa ideoita siitä, millaisiin toimenpiteisiin seurakunta voisi ryhtyä ja miten tilannetta voitaisiin seurata tulevaisuudessa.

Uskon, että seurakunnista voitaisiin kerätä enemmän tietoa nuorten ja työntekijöiden turvallisuuskokemuksista sekä verrata niitä toisiinsa jatkossakin. Lisäksi nuorten näkökulmaa voitaisiin ehdottomasti hyödyntää riskien kartoituksessa, jotta saataisiin esiin työyhteisöltä huomaamatta jäänyttä tietoa. Nuorten leirien kohdalla voitaisiin keskittyä erityisesti päihteisiin ja ulkopuolisiin liittyvien uhkien kartoitukseen. Nuorten huomioiminen tutkimuksissa lisäisi myös heidän osallisuuttaan ja voisi sitouttaa heidän seurakunnan toimintaan ja sen periaatteisiin. Se voisi myös vaikuttaa heidän haluunsa vaikuttaa kirkon asioihin. Samalla voitaisiin järjestää turvallisuuskasvatusta.

LÄHTEET

Af Ursin, P., Haanpää, L., Launokorpi, H. & Sipilä, K. 2013. Nuoret luupin alla - koulukysely 2010: 6.- ja 9.-luokkalaisten hyvinvointi, osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Turun Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen julkaisuja 6/2013. Turun yliopisto. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Www-dokumentti. Saatavissa: https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/88950/CYRI_Nuoret%20luupin%20alla-2010_raportti.pdf?sequence=2. Luettu 21.4.2015.

Alanko, A. 2010. Osallisuuden paikat koulussa. Teoksessa K-P. Kallio, A. Ritala-Koskinen & N. Rutanen (toim.) Missä lapsuutta tehdään. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 105. Helsinki: Yliopistopaino, 55-72.

Alkoholilaki 8.12.1994/1143. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941143>. Luettu 26.5.2015.

Allergiatyöryhmä, Haahtela, T., Hannuksela, M., Mäkelä, M. & Von Hertzen, L.. Kansallinen allergiaohjelma 2008-2018 - aika muuttaa suuntaa. 14/2008 vsk 63. Liite 14. Suomen lääkärilehti 4.4.2008, 9-21. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.filha.fi/@Bin/1611284/SLL142008-Allergialiite-NETTIPDF.pdf>. Luettu 22.4.2015.

Eliasson, M., Laflamme, L. & Johansson, K. 2012. Adolescents' Perceived Safety and Security in Public Space – A Swedish Focus Group Study With a Gender Perspective. Young 20 (1), 69-88. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://you.sagepub.com>. Luettu: 8.3.2015.

Elintarvikelaki 13.1.2006/23. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060023>. Luettu 28.5.2015.

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki 26.11.2004/1016. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041016>. Luettu 26.5.2015.

Evinsalo, K. 2004. Näkökulmia turvallisuuskasvatukseen. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kotitapaturma.fi/jepulis/ope05.htm>.

Fagerlund, M., Peltola, M., Kääriäinen, J., Ellonen, N. & Sariola, H. 2014. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Poliisiammat-

- tikorkeakoulun raportteja 110. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86726/Raportteja_110_lapsiuhritut_kimus_web.pdf?sequence=1. Luettu 10.3.2015.
- Hakalehto-Wainio, S. 2012. Oppilaan oikeudet opetustoimessa. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hamarus, P. 2009. Miten estää koulukiusaamista? Teoksessa T. Saloviita (toim.) Meidän koulu. Keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. Juva: WS Bookwell Oy, 129-144.
- Heikkilä, M-L., Huhtanen, P., Kurenniemi, M., Lounamaa, A., Salminen, S. & Virtanen, J. 2005. Koulutapaturmien ehkäisy. 2002–2004 toteutettu kehittämishanke. Aiheita 11/2005. Helsinki: Stakesin monistamo. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75028/Aiheita11-2005.pdf?sequence=1>. Luettu 20.4.2015.
- Henkilötietolaki 22.4.1999/523. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>. Luettu 26.5.2015.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 19., uudistettu painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hirvonen, T. 2011. Varo, varo, varo! Irti ylisuojelevasta kasvatuksesta. Hämeenlinna: Tatu Hirvonen ja Minerva Kustannus Oy.
- Hurme, K. & Kyllönen, T. 2014. Turvassa! Vahvista lapsen turvallisuuden tunnetta ja varaudu hätätilanteisiin. Juva: PS-kustannus.
- Jokela, J., Kivimäki, H., Laukkarinen, E., Luopa, P., Matikka, A., Paananen, R. & Vilkki, S. 2014. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013 - Kouluterveyskyselyyn tulokset. Raportti 25/2014. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/handle/10024/116692>. Luettu 21.4.2015.
- Jukarainen, P., Kaupinmäki, S. Syrjäläinen, E. & Värri, V-M. 2015. Safe School Day According to the Young. Young 23 (1): 59-75. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://you.sagepub.com>. Luettu: 8.3.2015.
- Kokoontumislaki 22.4.1999/530. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530>. Luettu 26.5.2015.

- Koste, A. (toim.) 2014. Nuorista Suomessa 2014. Tutkimuskooste. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/aid/3410/>. Luettu 21.4.2015.
- Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>. Luettu 29.5.2015.
- Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>. Luettu 26.5.2015.
- Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettu laki 30.1.2004/75. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2004/20040075>. Luettu 26.5.2015.
- Kyllönen, T. & Rickman, A. 2011. Henkilöturvallisuuskoulussa. Vaarallisen käytöksen ennakointi ja hallinta. Juva: Tekijät & PS-kustannus.
- Köykkä, A. 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja.
- Lahtinen-Salila, I. 2009. Vertaissovittelu. Teoksessa T. Saloviita (toim.) Meidän koulu. Keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. Juva: WS Bookwell Oy, 145-160.
- Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 28.2.2014/148. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140148>. Luettu 26.5.2015.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Luettu 26.5.2015.
- Liikennevakuutuslaki 26.6.1959/279. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1959/19590279>. Luettu 26.5.2015.
- Markkula, J. & Öörni, E. (toim.) 2009. Turvallinen elämä lapsille ja nuorille. Kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Raportti 27/2009. Helsinki: Yliopistopaino. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80390/ea565dd9-34e5-4e74-bcc6-27e567de2a96.pdf?sequence=1>. Luettu 30.4.2015.
- Mertanen, V. 2013. Turvallinen koulupäivä. Helsinki: Työterveyslaitos.

Niemelä, K. 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Sarja A. Nro 79. 2002. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemelä, K. 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nuorten työntekijöiden turvallisuus - Neuvoja vanhemmille. 2006. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://osha.europa.eu/fi/publications/factsheets/63>. Luettu 21.4.2015.

Palukka, P. 2006. Nuorten turvallisuuskäyttäytyminen ja turvallisuuskokemukset. Kyselytutkimus nuorten turvallisuusvastuullisuudesta ja -tietoisuudesta. Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto, turvallisuustekniikan laitos.

Pelastuslaki 13.6.2003/468. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2003/20030468>. Luettu 26.5.2015.

Pelastuslaki 29.4.2011/379. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110379>. Luettu 29.5.2015.

Pennanen, S. 2010. Lapset, tieto ja media. Teoksessa K-P. Kallio, A. Ritala-Koskinen & N. Rutanen. 2010. Missä lapsuutta tehdään. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 105. Helsinki: Yliopistopaino 177-196.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Luettu 26.5.2015.

Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isotoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10. Helsinki: Kirkkohallituksen monistamo.

Porkka, S-T. & Myllymaa, T. 2007. Riskien arviointi vapaaehtoistyössä : opas yhdistyksille. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy.

Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Hämeenlinna: LK-kirjat.

Rapo, N. Uusi aika on koittanut. 2008. Suomen lääkärilehti. Kansallinen allergiaohjelma 2008-2018 - aika muuttaa suuntaa. 14 (63), 1-6. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.filha.fi/@Bin/1611284/SLL142008-Allergia-liite-NETTIPDF.pdf>. Luettu 22.4.2015.

Rämä, S. 2010. "Turvassa on paremmassa". Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ja työntekijöiden käsitykset niistä Savonlinna-Säämingin seurakunnassa. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Www-dokumentti. Saatavissa:

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/15467/Opinnaytetyo.pdf?sequence=1>. Luettu 29.5.2015.

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto sarja C 2006:5. Kirkkohallitus: Helsinki. Www-dokumentti. Saatavissa:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/\\$FILE/Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/$FILE/Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf). Luettu 28.5.2015.

Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet 2007. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto sarja C 2007:6. Kirkkohallitus: Helsinki. Www-dokumentti. Saatavissa:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/\\$FILE/Srtoiminnan_turvallisuusohjeet2007.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/$FILE/Srtoiminnan_turvallisuusohjeet2007.pdf). Luettu 28.5.2015.

Sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta 6.10.2005/805. Saatavissa:

<http://plus.edilex.fi/tukes/fi/lainsaadanto/20050805>. Luettu 26.5.2015.

Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1948/19480608>. Luettu 26.5.2015.

Teinonen, T. 2007. Terveys ja usko. Kirjapaja: Jyväskylä.

Terveysturvallisuuslaki 19.8.1994/763. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>. Luettu 26.5.2015.

THL. Astma ja allergiat. 2014. Www-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.thl.fi/fi/web/kansantaudit/astma-ja-allergiat>. Luettu 22.4.2015.

Tupakkalaki 13.8.1976/693. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1976/19760693>. Luettu 26.5.2015.

Työsuojeluhallinto. 2010. Turvallisuusjohtaminen. Työsuojeluoppaita ja -ohjeita 35. Tampere: Multiprint Oy. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://tyosuojelujulkaisut.wshop.fi/documents/2010/08/TSO_35.pdf. Luettu 22.4.2015.

Työsuojelun valvontalaki 20.1.2006/44. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060044>. Luettu 26.5.2015.

Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>. Luettu 26.5.2015.

Työterveyslaitos. Työturvallisuusjohtaminen. 2014. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.ttl.fi/fi/tyoturvallisuus_ja_riskien_hallinta/turvallisuusjohtaminen/Sivut/default.aspx. Luettu 22.4.2015.

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>. Luettu 26.5.2015.

Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista 23.6.2004/613. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040613>. Luettu 26.5.2015.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 4.9.2003/787. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2003/20030787>. Luettu 26.5.2015.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>. Luettu 29.5.2015.

Valtioneuvoston päätös henkilönsuojaimista 22.12.1993/1406. Saatavissa:
<http://plus.edilex.fi/tukes/fi/lainsaadanto/19931406>. Luettu 26.5.2015.

Vuola, E. 2004. Ruumiillisuuden teologia. Teoksessa L. Larjo (toim.) Teologian uudet virtaukset. STKS:n symposiumissa marraskuussa 2003 pidetyt esitelmät. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 241. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran Vuosikirja 2004. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.

Waitinen, M. 2011. Turvallinen koulu? Helsinkiläisten peruskoulujen turvallisuuskulttuurista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Helsinki: Unigrafia.

Seurakunnan leiri- ja isostoiminnan turvallisuuskysely

Tervetuloa tekemään Seurakunnan leiri- ja isostoiminnan turvallisuuskyselyä!

Olen Anni Vihriälä ja opiskelen yhteisöpedagogiksi Centria ammattikorkeakoulussa. Tämän kyselyn tulokset tulevat osaksi opinnäytetyötäni, jossa tutkitaan isosten ja työntekijöiden kokemuksia turvallisuudesta seurakunnan leireillä ja isostoiminnassa.

Tähän kyselyyn vastaavat Nivalan seurakunnan isokset ja leireillä nuorten parissa toimivat työntekijät. Kysely sulkeutuu 31.3. Voit lähettää minulle sähköpostia tarvittaessa osoitteeseen anni.vihriala@cou.fi

Tulokset kerätään anonymisti eli nimettömästi.

1. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen

2. Ikä *

- 15-vuotias
- 16 tai 17-vuotias
- 18-vuotta täyttänyt tai vanhempi

3. Olen osallistunut leirille *

- Isosena tai työntekijänä
- En ole vielä työskennellyt leirillä tai olen osallistunut ainoastaan omalle rippileirilleni

4. Onko osallistumillasi leireillä sattunut tapaturmia, onnettomuuksia tai sairaskoh-
tauksia

- Kyllä, millaisia

- Ei
- En osaa sanoa

5. Oletko itse joutunut seurakuntatoiminnan yhteydessä onnettomuuteen tai onko
sinulle sattunut jokin tapaturma

- Kyllä, millainen

- Ei

6. Oletko saanut allergia- tai astmaoireita leirin aikana

- Kyllä, missä

- Ei

7. Onko leirille saapunut ulkopuolisia (esimerkiksi rippikoululaisten/isosten kaverei-

ta tai tuntemattomia henkilöitä) ilman seurakunnan antamaa lupaa?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

8. Onko joku leiriläisistä tai isosista tuonut leirille päihteitä (esimerkiksi alkoholia, tupakkaa tai huumeita) vastoin sääntöjä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

9. Onko joku leiriläisistä tai isosista tuonut leirille teräaseita (esimerkiksi linkkuveitsen) tai jonkin vastaavan vaarallisen esineen, jolla voisi vahingoittaa muita?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Uimataitoni on mielestäni

- Hyvä
- Kohtalainen
- Huono
- En osaa sanoa

11. Mitkä seuraavista turvallisuuteen liittyvistä koulutuksista olet käynyt?

- Ensiapu
 Hätäensiapu
 Vapaapalokunta
 Muu
 En ole käynyt mitään turvallisuuskoulutusta

12. Arvioi, kuinka todennäköisiä seuraavat riskit ovat

	Hyvin epätodennäköinen	Epätodennäköinen	Todennäköinen	Erittäin todennäköinen
tapaturmat	☐	☐	☐	☐
väkivalta	☐	☐	☐	☐
kaatuminen	☐	☐	☐	☐
putoaminen	☐	☐	☐	☐
myrkytys	☐	☐	☐	☐
allergiaoireet	☐	☐	☐	☐
hukkuminen	☐	☐	☐	☐
tulipalo	☐	☐	☐	☐

13. Oletko joutunut kokemaan leireillä tai isostoiminnassa seuraavanlaisia asioita

	Usein	Joskus	Ei koskaan
kiusaamista?	☐	☐	☐

nolaamista?	☐	☐	☐
kuuntelemaan epäasiallista kielenkäyttöä?	☐	☐	☐
perättömien huhujen kohteeksi joutumista?	☐	☐	☐
henkilökohtaisen tietosi levittämistä ilman lupaa?	☐	☐	☐
kuvasi julkaisemista nettiin ilman lupaa?	☐	☐	☐
rasismia?	☐	☐	☐
väkivaltaa?	☐	☐	☐
varkauden kohteeksi joutumista?	☐	☐	☐
seksuaalisia vihjailuja tai ehdotuksia?	☐	☐	☐
epäsopivaa koskettamista?	☐	☐	☐
vastaanottanut seksuaalisviritteisiä tekstiviestejä?	☐	☐	☐

14. Oletko puuttunut kiusaamiseen, seksuaaliseen häirintään tai väkivaltaiseen tilanteeseen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

15. Oletko pelännyt tai säikähtänyt leirillä turvallisuutesi puolesta?

- Kyllä
- Ei

En osaa sanoa

16. Onko sinulla stressiä ennen leiriä tai sen aikana?

Usein

Joskus

Ei koskaan

17. Arvioi seuraavia väittämiä

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Työkykyeni on hyvä.	☐	☐	☐	☐	☐
Leirillä on tarpeeksi vapaahetkiä ja taukoja.	☐	☐	☐	☐	☐
Nukun leirin aikana tarpeeksi.	☐	☐	☐	☐	☐
Meillä on hyvä ryhmähenki ja kaikki luottavat toisiinsa.	☐	☐	☐	☐	☐
Minua kuunnellaan, kohdellaan tasa-arvoisesti ja mielipiteeni huomioidaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Turvallisuuteen liittyvät ohjeistukset ovat helposti ymmärrettäviä ja sel-	☐	☐	☐	☐	☐

keitä.

Tiedän keneen minun pitää ottaa yhteyttä tai kenelle minun pitää kertoa, jos leirillä syntyy uhkaavia tilanteita

Hallitsen oman tehtäväni ja tiedän, mitä minun tulee isostoiminnassa tai leirillä toimiessani tehdä.

Sääntöjen noudattaminen on tärkeää leirin turvallisuuden kannalta.

Olen saanut palautetta turvallisuuden liittyvästä toiminnastani (esimerkiksi toimiessani oikein tai väärin).

Toivoisin, että seurakunta järjestäisi enemmän turvallisuuskoulutusta.

18. Olen *

- Isonen
- Työntekijä

Työntekijöiden erityiskysymykset

19. Oletko tutustunut seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin (2006) tai seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeisiin (2007)?

- Olen tutustunut molempiin
- Olen tutustunut vain retki- ja leiritoiminnan ohjeisiin
- Olen tutustunut vain seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeisiin
- En ole tutustunut kumpaankaan

20. Oletko tutustunut Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan tai Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeissa mainittuihin lakeihin ja asetuksiin kuten esimerkiksi

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Alkoholilaki(1143/1994)	☐	☐	☐
Elintarvikelaki (23/2006)	☐	☐	☐
Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1016/2004)	☐	☐	☐
Henkilötietolaki (523/1999)	☐	☐	☐
Kokoontumislaki (530/1999)	☐	☐	☐
Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) tai nykyinen Kuluttajansuojalaki (38/1978)	☐	☐	☐
Liikennevakuutuslaki (279/1959)	☐	☐	☐
Pelastuslaki (468/2003)	☐	☐	☐

Perusopetuslaki (628/1998)	☐	☐	☐
Tapaturmavakuutuslaki (608/1948)	☐	☐	☐
Terveysturvallisuuslaki (763/1994)	☐	☐	☐
Tupakkalaki (693/1976)	☐	☐	☐
Työsuojelun valvontalaki (44/2006)	☐	☐	☐
Työterveyshuoltolaki (1383/2001)	☐	☐	☐
Työturvallisuuslaki (738/2002)	☐	☐	☐
Sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005)	☐	☐	☐
Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004)	☐	☐	☐
Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003)	☐	☐	☐
Valtioneuvoston päätös henkilösuojaimista (1406/1993)	☐	☐	☐

21. Oletko tutustunut 1.5.2014 voimaan astuneeseen lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014)?

- Kyllä (en ole pyytänyt vapaaehtoisten rikosrekisteriotetta)
- Kyllä (olen pyytänyt rikosrekisteriotteen)
- En

22. Oletko selvittänyt ja tarkistanut, että ulkopuolelta ostettujen palveluiden järjestä-

jien (esim.tapahtumajärjestäjien) vakuutukset ovat kunnossa?

- Kyllä
- Ei
- En ole käyttänyt tällaisia palveluja

23. Tiedätkö, missä seurakuntanne leirikeskukseen turvallisuusvälineet (esimerkiksi palosammutin ja sammutuspeite) sijaitsevat?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

24. Arvioi seuraavia väittämiä

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Olen tutustunut nuorten leireille ilmoittamiin ennakkotietoihin, vaikka en olisi itse niitä henkilökohtaisesti selvittänyt.	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakunnan tilojen, piha-alueiden ja turvalaitteiden toimivuus tarkistetaan tarpeeksi usein.	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilöstöä on riittävästi ryhmän	☐	☐	☐	☐	☐

kokoon ja vaativuuteen nähden.

Sijaiset on perehdytetty tarpeeksi
hyvin tehtävänsä.

25. Miten haluaisit kehittää turvallisuuteen liittyviä ohjeita tai isoskoulutusta?
